

10
189
19
20
21
22
23
24
25

1691.

18^a, ^b, ^c Lynderus, Nicolaus Christophorus: De eo, quod iudex
est. 3 Exempl. 1691, 1734, 1753.

19^a, ^b Lynderus, Nicol. Christophorus: De plenitudine san-
ctae potestatis 2 Exempl.

20. Muellerus, Nicolaus: Brevis politiae veterum Hebrae-
orum delineatio usque Dissertationis I de personis
importantibus et parentibus.

21^a, ^b Muellerus, Petrus: De aucupio femae vulgo ovis
Renommée. 2 Exempl. 1691 & 1720

22^a, ^b, ^c Muellerus, Petrus: De Libris officialium. . . .
2 Exempl. 1691, 1706, 1742.

23^a, ^b, ^c Muellerus, Petrus: De mandatis ducum, nuntiis, Legationum
3 Exempl. 1691 & 1744.

24^a, ^b Muellerus, Petrus: De societate universali. 2 Exempl.
1691 & 1712.

25^a, ^b, ^c Muellerus, Petrus: De verbis ministrantibus vobis
Fran. Werten. 3 Exempl. 1691, 1716 & 1746

1691.

26, ^{a, b, c}
= Muellerus, Petrus: De literis reversalibus vulgo
vsa Reverses . . . 3 Sumpt. 1691, 1720 - 1741.

27. ^{a, b}
= Muellerus, Petrus: De stipendiis militum vulgo
Soldaten - Sold. 7 Sumpt. 1691 - 1715.

28. Muellerus, Petrus: De posthabendo privato
respectu.

40

IM

IL

DM

J.C. C

HE

214.
C. D.

DE

1691, 26^b 21
L I T E R I S
R E V E R S A L I B U S

vulgò

von **R**eversen/

P R Æ S I D E

PETRO MÜLLERO JCTO

CONSIL. SAXON. ET ANTECESSORE,

IN AUDITORIO JCTORUM

D. SEPTEMBR. CI^o DC XCI.

DISPUTABIT

JOH. MICHAEL **S**eyferheld/

HALLA SVEVUS.

J E N Æ, TYPIS PAULI EHRICHI, 1720.

REVERSALIBUS
LITERS

PETRO MÜLLERO ICTO

JOH. MICHAEL GOTTWALD

PRÆFATIO.

Si quidquam peregregii nobis reliquit Eloquentissimus Romanorum, certe illa monita sunt, de beneficiis in alios homines conferendis. Quorum duplicem facit rationem: Aut enim opera benigne sit indigentibus, aut pecunia. Facilius est hec posterior, illa laucior multo ac splendidior, & quanquam in utroque inest gratificandi liberalis facultas, tamen qui opera, id est, virtute & industria, benefici & liberales sunt, illi quo pluribus profuerint, eo plures ad benigne faciendum adjuutores habebunt, atque consuetudine beneficentia paratiores erunt, & tanquam exercitatiores ad bene de multis merendum. Quemadmodum autem ingenuis hominibus maxime convenit liberales esse, aliisque libenter gratificari; ita vitio verè ipsis non potest, quando sibi prospiciunt, ut sine damno sint. Quid enim stultius est, inquit Cicero, quam quod libenter facias, curare, ut id diutius facere non possis. Optandum equidem esset, in civili degentes societate, adeo conformem agere vitam, ut neuter alterius timere habeat damno, conditione potius quam ipsemet nactus, contentus esse possit. Sed eventus intentioni huic civili vel nunquam, vel rarissime

rissime ex voto constabit. Præterquam enim, quod lapsu Proto-
 plastorum humana conditio in eum detrusa statum, in quo per-
 petuo desudare, & omnia improbisimo acquirere oporteat labore.
 Quocirca fit ut valde proni sint homines, ad Jus sibi aliquod circa
 aliena, ex quovis actu semel atque iterum ex gratia permisso, frin-
 gendum. Et quoniam alias mali plerumque mortalium mores,
 optima aliis sibi consulendi prodidere remedia, quæ necessitate
 inita, consensu perfecta, & denique consuetudine invalescente
 firmata; Ita & hic vis aliqua civilis restrictiva fuit inventa,
 quæ est ut majoris securitatis, imò memoriæ gratia documenta
 literaria conficiantur, quæ Literæ Reversales appellantur. Qua-
 rum cum in Curia & extra eas admodum frequens sit usus, præ-
 fertim verò in variis circa statum publicum occurrentibus cau-
 sarum figuris. Inde, quia ante meum in Academiam Witteber-
 gensis discessum, Accademicum quoddam specimen relinquere
 constitui, magna cum cura & tadio Interpretum volumina vol-
 vere cæpi, donec de istis aliquid saltem apud ipsos repererim,
 quæque sparsim sunt tradita in genere conquisivi, inque sequen-
 tes hæc pagellas retuli. Præoccupavit quidem diligentiam
 meam paucis tamen capitibus Magnif. DN. Abasverus Fritschius,
 JCtus & Cancellar. Schwartzburgicus, non tantum non ab in-
 choato opere depulit, quin potius ad istas uberius pertractandas
 stimulum addidit. Et sane contextus præsentis qualiscunque mei
 laboris demonstrabit, istius vitulo, quod ajunt, nullum penitus
 me duxisse sulcus. Veniam igitur peto, quam à benevola quoque
 lectore, ac Censore gratiose me impetraturum confido; Quæ
 admodum & si quæ minus vera sint prolata, ut me pro Candore
 suo quilibet aliter edoceat, obnixè contendo. Tu verò DEUS
 Ter optime, ter Maxime, sicuti actionum omnium nostrarum
 principium; ita medium esto ac FINIS.

CAPUT I.

De Literis Reverfalibus in genere & earum
Origine.

S U M M A R I A.

- I. Verborum neglectus incertitudines parit. II. Unde litera dicantur. Quam variè accipiantur. III. Synonymon. IV. Varietas literarum. V. Unde Reverfus & Reverfales dicantur. Vox barbara videtur. VI. Quanam Origo reverfalium literarum præsumtivè fit. VII. In caufis publicis. Quæ potestas fuerit olim Principum Germaniæ. VIII. Ditiones hereditaria non fuerunt. IX. Postmodum ad heredes transfere. X. Primis temporibus major hominum fides fuit, nec tam rigorosè scriptura exigebatur. XI. Quid sint Reverfus.

§. I.

Tactaturus igitur de Literis Reverfalibus, è re esse duxi, prius quam ad realium tractationem per veniam, paucissimis in earum primos natales inquirere; non quia obscura plane hæc verba essent, cum cuivis maxime sint obvia, sed quoniam voces, quarum ministerio utimur ad res exprimendas, raro in nativa sua significatione acquiescant, & ad varias res transferantur, & eorum neglectus incertitudines pariat & obscuritates, quæ velut nubes expansæ intelligendi vim animo auferunt *Nov. Leon. 42. pr.* Idcirco JCros, qui magnam semper in explicandis terminorum originibus diligentiam adhibuerunt *arg. l. 1. ff. de Just. & Jur. l. 1. ff. de R. Cred. l. 1. ff. de pact. l. 1. §. 1. de tutel. pr. Inst. de testam. ordin. l. 236. de V. S. conf. DN. Rebhan. in Epist. dedic. Hodog. præfixa & Gilken ad rubr. C. de fid. instrum. imitamur.* Et certe derivationi vocum magnam inesse vim, ita

Ita ut argumentari interdum ab ea liceat, ostendit Nic. Everhard. à Middelburgo in *loc. arg. legal. l. 3. num. 1.* Wissenb. ad *tit. ff. de V. S. disp. 1. pr.*

§. II. Literarum originem prius indagare lubet. Litera autem illa quæ à litura dicitur, & elementum seu minimas vocis partes significat & à notis separatur *l. 1. §. jud. ff. de var. & extr. l. 40. milit. de testam. ff.* Notæ enim literæ non sunt *l. 6. §. ult. ff. de bon. possess.* hujus loci non est, sed pluralis numerus literæ, Epistolam significantes; Inde Eloquentissimus Romanorum literas reddere, & literas consignare aliaque similia passim adhibet. Reperitur tamen aliquando litera in singulari pro Epistola apud Poëtas Ovid. præcipue in Epistolis. Variè autem sumitur vocabulum literæ; interdum pro Epistola uti jam diximus, cujus proprium est, ut is ad quem illa scribitur de his rebus quas ignorat certior fiat. Rebuff. de *Sched. recogn. num. 18.* deinde pro cautione sive syngrapha, unde *tit. Inst. de literarum obligationibus.* add. Vinn. ad *d. tit.* denique pro disciplinis humanioribus, inde dicuntur literati, literis docti, exculiti. Nostro autem scopo propior est acceptio, quando pro instrumentis, documentis, monumentisque accipiuntur, ut notat in *l. si procurat. ff. de procurat. Spieg.* & pro pactis *Beschreibung* in *l. qui mutuum. 56. ff. mandati.*

§. III. Inde generali documentorum literariorum appellatione quæ vulgo Briefliche Urkunden vocantur, etiam veniunt literæ nostræ réveriales, vocabulum autem documentorum occurrit in *l. ult. C. de probat. Nov. 44. pr.* Hinc Constitutiones von Brieflichen Urkunden loquentes h. e. de documentis literariis, de quibuscunque literis aut scripturis intelligendas esse manifestum est, non tantum de publicis & authenticis, Petrus Rebuff. in *Const. Reg. Gall. tit. de lit. oblig. num. 4.* sed & privatis, Romanenf. *Consil. 23. n. 2.* Jafredus *decif. 37.* Imo Instrumentorum vox illis synonyma est, quæ etiam

etiã apud Azon. *in summ. de fid. Instrum. vulgo* vox mortuus dicitur, nec originem trahit ex civili jurẽ, sed divino jam instrumenta sive literæ sigillis testibus & subscriptione roboratæ inveniuntur. *Jerem. c. 23. v. 10.* add. *Speculator ad tit. de Instrum. edit. §. 1.*

§. IV. Hæ autem literæ quando contra ipsum scribentem producuntur, plena ipsis fides habetur. *l. publica 26. ff. depositi. c. 2. X. de testib. ibique* Dd. commun. quarum præter Reversales nostras variæ sunt species, aliæ enim sunt commendatitiæ, quæ regulariter nihil probant *l. fin. C. quod cum eo qui in alien. potest. l. eleganter. 7. §. fin. de dolo* Mascard. *concl. 626. n. ult.* Rebuff. *de Sched. recognit. n. 99.* add. Dd. adducti à Rota Genuensi *Decis. 70. n. 2.* nisi præter commendationem commendator specialiter ad quid se obliget, ut *in l. 6. C. de fid. Instrum.* Eckolt. *ad tit. de fid. Instrum. §. ult.* Rebuff. *n. 100.* Aliæ credentiales & à Regibus, Principibus ac Magnis viris legatis dari consueverunt, ut de persona, cum qua agendum rite constet, de quibus late Rutger. Ruland. *de Commissar. l. 5. c. 14. §. 17. seqq.* Porro dantur testimoniales literæ, quæ de consuetudine probant. Innocent. *in c. de fid. Instrum.* Porro literæ mutui compassus, quæ emittuntur ad Magistratum loci, sub quo testes domicilium habent, in quos Judex non habet Jurisdictionem, ut vel ipse testem audiat, vel ad comparandum coram causæ Commissario testimon. daturum cogat. Vultej. *ad Instit. de act. in princ. n. 81.* Denique literæ cambiales reperiuntur, de quibus integer tr. Johann. Martin. Vogt *de Cambiis tb. 2. p. 10.* & cautelas circa ea congessit Magnif. Strykius *tr. de Cautel. sect. 3. c. 5. §. 8. seqq.* Plures literarum species addere possem, aut ne actum agere videar, addi potest *Sylloge literarum variarum* Friderici Geisleri.

§. V. Sequitur nunc enodanda vox *Reversus* vel *Reversales* quæ, si ulla derivatio admittenda, deducenda esse à voce

à voce revertere, qva activa vel neutrali Cic. sæpe utitur, sed in præteritis tantùm, & reverti deponentialiter. Ast in nostro significato inde deduci non potest, sed latino-barbara est, sicut multa ejusmodi vocabula, v. g. Adoha sive Hostenditiã, imò plurima alia barbaro seculo, aut declinante saltem latinitate in lucem sunt progenita, nec apud veteres JCTos, à quibus Digesta, digesta & compilata sunt, leguntur, quoniam tamen à Dd. inventa, & communi eorum calculo approbata, ita ut in variis causarum figuris frequentissime occurrant; ideo meritò quoque retinemus, non quod ea civitate Romana donemus, hoc enim nec ipsos Imperatores potuisse apud Svet. *in Lib. de Clar. Grammat. c. 22.* refert Marcellus, monente Wissenb. *p. 2. ff. Disp. 25. §. 12.* Insigniuntur à quibusdam etiam Antapocha Rolenth. *c. 8. d. feud. concl. 33. num. 3.* it. Antigrapha, seu Recognitiones, Germ. Gegenschein/ Gegen-Bekändniß/ it. Gegenbrief. add. Ruding. *Cent. 4. obs. 33.*

§. VI. Quoniam verò origo cujusque rei potissima pars est, & cujusvis negotii basis ac directrix. juxta *l. 1. §. 2. de O. Jur. l. 69. ff. de fidejussor. Surd. de Aliment. tit. 7. qu. 34.* Alexand. Raudens. *Resp. 1. n. 17. vol. 1.* Ideo nefas esse censeo, origine non repetita, materiam aggredi, juxta Gloss. *in l. 2. ff. de R. Cred. Martin. Mager. de Advocat. armat. c. 5. num. 1. §. 2.* Perfecta enim rerum præcipuè obscurarum cognitio vix haberi potest, initiis ejusdem non perceptis; ac ex ignorantia originis sæpe fit, ut falsa pro veris interpretatione nobis obrudantur. add. Anton. Freundenb. *tr. de Rescript. Morator. concl. 1. n. 2. §. concl. 52. n. 46.* Contingit autem in hac materia, quod plerumque in aliis accidere solet, quorum initium facile ignoratur per text. *in l. 28. ff. de probat. Reinking. de Reg. Sec. §. Eccl. L. 1. d. 3. c. 13. num. 11.* Et quod JCTus de alluvione *in l. 7. §. 1. de A. R. D.* tradidit, quod sit incrementum latens, cum quid ita paulatim prædio

prædico nostro adjicitur motu fluminis, ut intelligere non possimus, quantum quoque temporis momento adjiciatur, de quo Jason *L. 4. Consil. 120.* ita reverà de ortu & progressu Literarum Reversalium, inprimis circa statum publicum verfantium, dici potest. Ex diffidentia hominum ita creverunt illa, ut hodie nihil frequentius in foro occurrat, quam cautio sub literis hisce Reversalibus.

§. VII. Circa originem igitur Reversalium in causis publicis occurrentium, sequentes sunt nostræ conjecturæ. Quandoquidem hoc omnibus Jur. Publ. Cultoribus notum esse potest, harum usum tempore Romanorum, vel etiam Justinianæo, imò longe postea adhuc nullum fuisse, siquidem Magistratum Romanorum longe diversa erat conditio, quam Principum nostrorum; Potestas siquidem illorum erat tantum personalis & temporaria, & dependebant actus eorum omnes, vel à populo, vel à Senatu, vel à Principe. Nostrorum autem Principum potestas est perpetua, irrevocabilis & in heredes transitoria. Illorum imperium merum, mixtum & notio nuda, omnia quidem radicata erant in Majestate, interim ab eadem tanquam distincta membra, Magistratibus concedebantur, nonnunquam singulariter, nonnunquam per modum concurrentiæ. Ratio est apud Ziegl. *ad Grot. p. 13. ad verb. nisi vires ministras.* Quæ omnia seculus se habent in hodiernis Principibus nostris, qui hæc vi superioritatis Territorialis proprio jure i. e. patrimonialiter possident. Idcirco quoniam illis temporibus nihil proprii ratione territorii possidebant, neque jurisdictionem patrimoniale habebant, non opus fuisse, ut sibi invicem, ratione suscipiendi Imperii, ratione itidem Jurisdictionis turbatæ, imò ratione aliorum Regalium, vigore Superioritatis Principibus nostris competentium, & in quibus hodie Reversales obtinent, caveri sinant.

§. IIX. Neque etiam propioribus seculis, sub Carolingis

B

lingis

lingis videlicet & sequentibus aliquot Imperatoribus in usu fuisse eandem auguror. Siquidem & eo tempore constituti Duces, Marchiones, Comites & alii titulari status, nondum ita liberi, minus vero perpetui & hæreditarii; Sed officiorum tantum nomina, Præfecturæ personales ac Dignitates temporales, ex mero arbitrio Imperatoris dependentes, & ad nutum removibiles fuere, quod late ostendit magni nominis Jctus Mylerus ab Ehrenbach. in *Archolog. Ordin. Imper. c. 7. §. 2.* Hi verò Duces, Marchiones & Comites, cum Imperatori fidem suam diligenti ac sollicita administratione ostendissent, ac apud eum bene meriti fuissent, Provinciam aut Comitatum ipsis commissum sibi in feudum obtinebant, salvo tamen jure, ne ad heredes transfiret. Reinking. *de Reg. Sec. & Eccl. L. 1. cl. 4. c. 16. num. 23.* donec tandem facilitate Imperatorum, Carolinæ præsertim lineæ, hinc inde primores intumescerent; adeò ut saltem ante Conradi I. tempora quinque magni Ducatus extiterint, Bavaricus, Saxonicus, Svevicus, Franconicus, Lotharingicus: quos quidem liberæ & hereditariæ potestati intentos comprimere non potuit Conradus; quin potius amore Patriæ ductus, Henricum (Otonis filium) Saxonem sibi valde refractarium, & libero Principatu utentem Regem creari voluit. Hinc deinde plures alii ad se pertrahere cœperunt Jora majoris potestatis, & cum antea Duces, Marchiones & Comites item Palatini administratorio nomine erant, producta ad filios potestate, tum ad agnatos, & largitionibus Cæsarum, quin & minorum statuum usurpationibus subsecutis, in eam excreverunt magnitudinem, omniaque hereditario nomine vel patrimonialiter possidere cœperunt. vid. laud. Myler. *cit. loc. c. 10.* & Magnif. DN. Lyncker. *Dissert. de superiorit. Territor. p. 9.*

§. IX. Præmissis hisce, originem Reversalium nostrarum in hæc potius & sequentia tempora, quam alia rejicere lubet,

lubet, factis enim Dignitatibus nostrorum Principum hereditariis, coeperunt Regalia & Jurisdictiones patrimoniales fieri, in quibus materiis maximus Reversalium usus *infr. c. 3.* ostendendus erit. Antea enim omnia Regalia exercebant nomine Imperatoris, nec cautione circa turbationem alicujus actus opus erat speciali, cum universum territorium unius Imperatoris potestati erat subjectum.

§. X. Reponat autem quis adductis meis argumentis usum harum literarum non solum versari circa materiam Jurisdictionis, sed praecipue etiam locum habere in multis aliis gratiosis concessionibus, quae tamen sine dubio ante illa tempora etiam facta sint; Cui reponere vellem, me equidem libentissime concedere, in multis aliis praeter Jurisdictionem casibus obtinere posse, interim tamen vel omnes illi ita se habebunt, ut ad Regale quoddam Principis referri possint, vel certe ita erunt comparati, ut praesupponat aliquam Principis circa res disponendi potestatem proprio nomine competentem, & si cetera omnia desunt, non memini ultra illa, quae designavi tempora originis loco, ullibi reperiri usum hujus vocabuli, ne dicam literarum copiam, cum tamen variae satis antiquae extant, quae omnes tamen illis temporibus recentiores. Deinde etiam pristinis temporibus, quibus major hominum fides, non adeo rigoroese hasce scripturas exigebant, sed publicis declarationibus contenti erant.

§. XI. Absolutis, quae circa originem Reversalium videbantur necessaria, antequam ad personarum quae dare & accipere possunt, declarationem descendam, aliquam literarum Reversalium definitionem sive descriptionem praemittam; cum teste Cic. *L. 1. de offic.* omnis quae à ratione suscipitur de aliqua re tractatio, debeat à definitione proficisci. Est autem nobis Reversus scriptura seu Instrumentum solenne, quo quis erga alterum suam declarat voluntatem, si-
B 2
mulque

mulque ad faciendum id quod ipsi injungitur, vel ad non faciendum id quod prohibetur, se obligat. Solenniori formula hic protestor, rem mihi non esse cum rigidioribus istis Dialecticis; Limam siquidem & amussim exquisitam Logicorum quævis rerum ipsarum momenta ponderant. Cagnol. *ad l. 1. §. 1. ff. si quis Jus dic. non obtemperaverit.* Sufficiat igitur ex mente Jctorum rem ita descripsisse, ut dilucide omnia ponantur, & tota rei substantia paucis manifestetur. add. alia descriptio apud Wehner. *Pract. Observ. voce Revers.*

CAPUT II.

De Personis Literas Reversales Dantibus & Accipientibus.

S U M M A R I A.

I. Imperator & Rex Romanorum pro rerum exigentia literas Reversales dant. II. Status Imperii, quò referuntur Civitates Imperiales, imò Municipales dare possunt, & Nobilitas Imperii immediata. III. IV. Qui non possunt. V. Quid de minoribus dicendum? VI. Ob defectum rationis ejusmodi literas dare nequeunt. VII. Mente capti. IIX. Prodigus. IX. Banniti Imperii. X. Possunt dare Tutores Illustrium Personarum. XI. Quinam literas Reversales accipere possunt.

§. I.

Visa Reversalium onomatologia & origine, Personæ dantes accipientesque veniunt considerandæ. Parum enim est Jus nosse, si personæ quarum causa constitutum est, ignorentur. §. 12. *Inst. de Jur. N. G. & Civ.* Unanimi igitur Jctorum consensu constat, omnem eum qui facultate disponendi, & conventionem ineundi de rebus suis non destituitur, posse per literas Reversales disponere de suo, quomodocumque saltem placuerit. Nullum igitur dubium est, quin Imperator Sacratissimus ex summitate Majestatis suæ possit

possit literas Reversales, in variis causarum figuris occurrentes tradere, iisdemque se obligare, quibus autem id fiat modis *seq. c. 3.* ostendemus. De Rege Romanorum quæritur, an ille etiam semet literis Reversalibus obligare possit? Et respondetur quod sic, modò in iis disponat negotiis, quæ propriam spectant administrationem, non autem nomine Imperii; est enim Rex Romanorum in subsidium Cæsareæ Majestatis electus, ut in casu, quo ea deficiat, vel peregre absit, de negotiis Imperii, præsupposito tamen semper ratihabitionis solenniori actu, disponere possit.

§. II. Porro Statibus Imperii, secundùm tria Collegia vi Jurisdictionis Patrimonialis, & secundùm axioma fere ubique receptum: quod tantum possint in suo territorio quantum Imperator in Imperio. De quo vid. DN. Thomæ *ad Lampad. qv. 178.* exceptis tamen reservatis Imperatoris. *Ibid.* competit Jus dandi literas Reversales non Solum statibus suis Provincialibus, sed & subditis, modo nihil in præjudicium Majest. Cæsareæ & totius Romani Imperii suscipiant. Nec est quod dubites de Civitatibus Imperialibus; hæ enim, quamvis personali dignitate non utantur, D. Simon *de Jurisd. territor. c. 4. §. 9.* pari tamen cum reliquis statibus Jure utuntur, & habent, (quod tamen diu ipsis denegatum,) per Pacif. Olnabrug. *art. 8. vers. tam in universal. add. Thomæ qv. 185.* votum Decisivum. conf. DN. Sim. *cit. Dissert. c. 4. §. 10.* Deinde & Civitates Municipales possunt literas ejusmodi Reversales dare, præsertim verò circa illas res, quarum dispositio ipsis vi Jurisdictionis à Principe aut per modum conventionis aut præscriptionis concessæ, competit, & tunc non possunt dici uti Jure Regalium, sed saltem Jurisdictionis. Quemadmodum & Nobilitas Imperii Immediata, quicquid facit, id omne vi Jurisdictionis, non verò Jure Regalium, & reperimus multa exempla literarum à Nobilitate Imperii immediata datarum.

§. III. Diximus autem *th. 1.* omnes facultatem consentiendi habentes literas Reversales dare posse. *arg. l. 1. §. 2. & 3. ff. de pactis.* Strauch. *Exerc. Justinian. 12. th. 7.* Quæ cum ab usu Intellectus sive rationis ac voluntatis dependeat, uti loquitur Magnif. DN. Struv. *S. 7. C. Ex. 6. th. 36.* quibus Jung. Grot. *de J. B. & P. L. 3. c. 1. §. 8. & L. 2. c. 11. & 12.* Putiend. *de J. N. & G. lib. 2. c. 4.* nequeunt ob ejus imbecillitatem Infantia proximi. §. 9. *Inst. de inutil stipulat. l. 1. pr. ff. de minor.* Bachov. *ad §. 1. Inst. de tutelis n. 2.* qui infantibus comparari solent. *l. 1. §. 13. ff. de obl. & action. l. 3. ff. rem pupill. salvam fore,* sine tutoris autoritate. Carpz *p. 2. C. 15. d. 30.* præsertim si conditionem suam deteriorem faciant *l. 28. ff. de pactis.* Eckolt. *ad ff. de pactis §. 7.*

§. IV. Pubertati proximi, qui fere annos pubertatis attingerunt Donell. *L. 12. c. 22. lit. K.* ne naturaliter quidem obligantur *l. 59. ff. de obl. & act.* ita sc. ut obligatio naturalis in foro civili effectum non habeat quoad personam pupilli, licet in tertii præjudicium aliquando obligetur *l. 1 §. 1. ff. de novation. l. 127. ff. de Verb. obl. h. e.* habetur pro obligato tantum, ut subsistat obligatio accessoria fidejussoris *d. l. 127.* vel prior tollatur, laudat. Stryk. *in Cautel. sect. 1. c. 2. §. 17.* bene tamen obligatione naturali in se tenentur, quatenus ex consensu oritur considerata, cum satis intelligant actum, adeoque datam fidem debeant servare. Eckolt *ad tit. ff. de autor. & cons. tutor. §. 2.* Add. Magn. DN. Struv. *S. 7. C. Ex. 6. th. 29.* nisi illas dent autore tutore *l. 28. pr. ff. de pactis.*

§. V. Quid de Minoribus habendum, quæritur? Et sane cum propter quandam judicii stabilitatem. §. ult. *Inst. qui & ex quibus caus. petitio curatorum,* eorum arbitrio regular. sit commissa *l. 1. §. 4. cum seqq. ff. de iis qui pet. tutor §. 2. Inst. de Curator.* ibique Bachov. non obstante *l. 1. §. 3. de Minor.* vid. Strauch. *Dissert. Justin. 5. th. 33.* sine curatorum, si quos habeant, consensu, literas reversales dare non possunt, ut

ut efficaciter obligentur. *l. 3. C. de in integr. restituit.* secus tamen est, si sint absque eis. Strauch. *Diss. Justin. 5. thes. 34.* aliam distinct. vid. ap. Stryk. *de Cautel. sect. 1. c. 3. §. 21.* Quanquam si per eandem læsi fuerint, restitutione in integrum juventur. *cit. l. 3. C. de in integr. restit.* etiamsi postremo die, imò ultima etiam hora diei postremi anni 25. data sint. *l. 3. §. 3. ff. de minor.* Bachov. *ad pr. Inst. de Curat.* Eckolt. *ad tit. de Minor. §. 2.* nisi ætatis veniam à Principe impetraverint. *l. 1. C. de his qui ven. atat. impetrav.*

§. VI. Multo minus Reversales literas dare possunt, ob defectum rationis ac voluntatis naturalem Infantes, qui adhuc minores 7. annis sunt. *l. 14. ff. de sponsal. l. 18. pr. C. de jur. deliber.* cum nullum cum ipsis valide geratur negotium, nē quidem accedente tutoris autoritate §. 9. *Inst. de inutil. stipul.* cum hujus interpositione non possit suppleri intellectus eorum, qui plane est nullus. *dd. ll. Eckolt. ad tit. ff. de autor. tut. §. 1.* nec quenquam sibi obligant, nec ullo modo obligantur. Hahn. *ad Wosenb. de pact. n. 5.* Eckolt. *ad tit. de Obl. et act. §. 20. n. 1.* Magn. DN. Struv. *Ex. 6. th. 30.* Cautelas exhibet. DN. Stryk. *de Cautel. sect. 1. c. 2. §. 3.*

§. VII. Mente capti tam in specie ita dicti, qui citra rabiem tranquilla quadam mentis alienatione laborant. Bachov. *add. §. 4. inst. de Curat. n. 4.* quam furiosi. *l. 40. ff. de R. jur.* hinc datæ ab iis Reversales plane sunt nullæ add. *l. 1. §. 12. ff. de Obl. et act.* conf. Paul. Zacchias *Quaest. Med. Legal. L. 2. tit. R. gv. 1.* Furor verò præcipuè colligitur ex verbis, si quis more insanorum deridenda loquatur. *l. in his qui §. 1. ff. de edil. edict. l. 22. ff. solut. matr.* vel ex scriptura. *l. 22. de condit. Instit.* vel ex factis. *l. 3. Verb. saxis C. de Judais.* Nunquam autem furor præsumitur. *arg. l. 6. ff. de curat. fur.* cum qualibet res præsumatur esse in naturali statu, qui est cum ratione genitum esse. Menoch. *L. 6. presumt. 45. n. 19.* ideo alleganti incumbit probatio. *l. 5. Cod. de Codicill. Carpz. L. 6. Resp. 112. n. 7.* Malcard.

de Probat. concl. 827. Thoming. Consil. 40. qv. 4. n. 57. seqq. Mantica de Conject. ult. volunt. L. 2. c. 5. n. 10. Quod si vero dilucida habeat intervalla furiosus, datas tempore intervalli subsistere. arg. l. 9. C. qvi testam. fac. poss. l. 6. C. de Curat. furios. Furioso itidem comparatur extreme Ebrius. can. sane c. 15. qv. 1. hinc data ab eo Reversales nullæ sunt, qvia omnis actus ab eo gestus nullus est. DN. Struv. S. J. C. Ex. 6. 1b. 37. Carpz. p. 1. c. 15. d. 35. Vivius L. 1. D. 105. nisi remissa ebrietate ipsi in animum revertent, & an eas servare velit, interrogent, sic enim ex iterato consensu subsistent arg. l. 48. ff. R. J.

§. IIX. Prodigus quoque ob defectum moralem voluntatis nequit literas dare, facit enim furiosum rerum suarum exitum *l. 12. fin. ff. de Curat. dand. talis autem intelligendus, qui decreto Magistratus declaratus est prodigus. Hilliger in Donell. L. 12. c. 22. lit. F. Et postea ejus amplius nulla superest voluntas. l. 40. ff. de R. Jur. Quid dicendum si juramento confirmet? vid. DN. Stryk. Cautel. sect. 1. c. 2. §. 15.*

§. IX. Deinde literas Reversales dare nequeunt ob ademptam bonorum administrationem Banniti Imperii, qui pacem publ. violarunt, quibusque aqua & igni interdicitur, ita ut à nemine in Clientelam, fidem aut amicitiam recipi, ab omnibus vero impune tam in persona, quam rebus offendi possint. Ad hunc modum denunciari in bannum, cives Romani esse desinunt, & communes omnium hostes efficiuntur, omniaque humanitatis jura, officiorum vicissitudines & commercia amittunt: *Sie werden aus dem Frieden in den höchsten Unfrieden gesetzt. Andr. Gail. de Pac. publ. L. 2. num. 20.*

§. X. Bene tamen literas Reversales dare possunt Tutores præsertim Illustrium Personarum, habent enim generalem loco Domini bonorum administrationem, modo non in manifestum pupilli damnum vergant, alias tutor actione tutelæ directæ conveniri potest de resarciendo damno. *vid. Dd. ad*

ad rit. ff. de administrat. tut. Sic quod Procuratorem attinet, negari non potest, literas Reversales ab eo datas esse validas, præsertim si habet speciale mandatum ad dandum, vel ad minimum mandatum cum libera *add. DN. Struv. S. I. C. Ex. 7. tb. 25. & 26.* Altioris autem indaginis quæstio est, an negotiorum gestor dare possit? Sane cum huic regulariter non comperat administratio plenaria, imò Ius alienandi deficiat, meritò de ejus datione dubito, quod si verò Dominus rati habeat, nihil prohibet, quo minus ex illo tempore valeant.

§. XI. Dictum hæcenus est de personis dantibus, sequitur nunc ut agamus de iis, quæ accipere possint ejusmodi literas; in quibus generaliter notandum, omnes illas personas quæ ad dandum sunt habiles, esse quoque ad accipiendum, modò per illas non deterioretur illorum conditio. Hoc addam de Judæis, an illi valide dare possint & accipere? Ratio dubitandi esse poterit, quod in honestum fere sit cum illis agere, qui nos perpetuo decipere & omni modo prosequi intendunt, imò religionem nostram conviciis profcundunt. Verùm quia receptio Judæorum in territoriis Christianorum Principum non est infrequens, imò quoniam nulla cum ipsis nobis est commercandi facultas adempta, non video quæ ratione, cautionem literarum Reversalium tam activam quàm passivam, ipsis denegare possemus.

CAPUT. III.

Objecto Literarum Reversalium & quidem
circa Statum publicum.

SUMMARI A.

I. Literarum Reversalium usus in publicis negotiis frequentior. Ab omnibus fere Regibus ita cavetur. II. Item sibi de successore quandoque prospiciunt. III. Præstato homagio Reversales literas dant Principes subditis. IV. Talia ex libertate Ordinum Provincialium judicantur. Cause, ob quas Reversales dantur sunt variae. V. Potissima est (1) Privilegio-

privilegiorum & libertatis conservatio. VI. Num subditi, an domini prius
 jurent, mos regionis servandus est. VII. (2) Autonomia & libertas
 Religionis. VIII. Reversales Regie, **Majestatis Brieve**. Rudolphi II.
 allegantur. IX. (3) Extraordinariorum collectarum, Gabellarumque
 vel Accisi impositio. X. Pro Principe non militat presumptio, quod in
 petenda collecta extr.ordinaria justam soveat causam. XI. Ad certum
 tempus Status Provinciales sepius collectas promittunt, acceptis Re-
 versalibus. XII. Nobiles immediati rates collectas persolvunt. XIII.
 An si à Majestate Cesarea & Statibus Imperii publice sit indicta extr.ordi-
 naria collectio ad Romanam expeditionem, an Princeps vel Comes
 vel Baro, cui bona liberè & quietè sunt ab Imperio concessa, nullo inde
 reservato præter servitium equestre, onus ejusmodi sustinere debeat?
 Num Princeps à Vasallo extr.ordinariam collationem ab Imperato-
 ra & Imperii Statibus publice decretam, exigere possit? XIV. An do-
 minus subditos pro elocanda fuita collectare possit? XV. (4) Quan-
 do inter Principes pacta hereditaria conscribuntur, ab Ordinibus per
 literas Reversales illa agnoscuntur. XVI. (5) Advocatia. XVII. Advoca-
 tia & Protectio nullam tribuit jurisdictionem. XVIII. Literæ Re-
 versales petuntur à Protectore. XIX. Casus, quo pagus dat Revers-
 sales, refertur. XX. & XXI. An liceat Principi acceptis literis Re-
 versalibus, absque Procerum, Ordinum, singulorumque Civium con-
 sensu feudus Clientelare pacisci? XXII. An Majestati ad ea obeunda
 quæ sui sunt officii, opus sit consensu subditorum? XXIII. Advocato
 seu Protectori non competit jus sequere. XXIV. Datis Reversalibus
 Jus aperture & presidii quandoque conceditur. XXV. An idem in
 Ganerbiis seu condominis Castrorum procedat? XXVI. Pacta succes-
 soria incutes, sub literis Reversalibus aperture in suis fortalitiis
 sibi invicem repromittunt. XXVII. An domino feudi in castro quod
 altari in feudum concessit, Jus aperture competat, ut illud etiam tertio
 conferre possit? XXVIII. (6) In Civitates & arces ponuntur milites
 sub modo datarum Reversalium. XXIX. An Dominus feudi, tempore
 belli pro tuitione status sui, castrum vasalli ipso invito occupare, forti-
 ficare & presidio munire possit? XXX. (7) Venationes precaria
Gnaden Jagten. XXXI. Quomodo earum fiat concessio. XXXII.
 Refertur cause ob quas concedi soleant ejusmodi venationes.
 XXXIII. Ut concedens de Jure suo tutus sit, dantur literæ Reversales.
 XXXIV. Sub literis Reversalibus venationem hanc Tutores & Admi-
 nistratores Illustrium personarum concedunt XXXV. (8) Circa Apa-
 nagia

nagia usus est literarum Reversalium. XXXVI. Principatum divi-
sio parit familie obscuracionem. XXXVII. Apanagiatus dat literas
Reversales, quod nihil in prejudicium primogeniti facere velit.
XXXIIX. Apanagia desumuntur ex domaniis. Q. An Status provin-
ciales apanagium constituere postgenitis obligati sint? XXXIX. Ad
augendum apanagium Principi sepius succurritur charitativo Ordī-
num subsidio datis reversalibus. XL. Formula ejusmodi Reversalium.
XLI. Apanagiati quandoque Ordines Provinciales pro subsidio cha-
ritativo compellunt. XLII. Num Ordines, apanagiatos Principes
suis sumtibus redimere teneantur. XLIII. Intervum jure familiaritatis
Primogenitus secundo genito cedit administrationem, tunc literis
reversalibus opus est. XLIV. Si Tertio genitus fratri primogenito sub
literis reversalibus promittat se non petiturum apanagium, an eo
mortuo possit tertius petere à secundo? XLV. Remissiones facinoroso-
rum unde apud Romanos orta. XLVI. Hodie Magistratus alterius
loci ad remittendum obstrictus non est. XLVII. Fiunt tamen remissio-
nes datis reversalibus. XLVIII. Idem de Transportatione dicendum.
XLIX. Num ut liceat jure retorsionis adversus eam civitatem, quæ
antea consuetudinem iniquam contra retorquentem nondum exer-
cuit? L. Judices non solent dimittere incarceratos, nisi Urpbedam præ-
stiterint, vel sub juratis Reversalibus de iis non vindicandis caverint.
LI. Officiales & Ministri datis Reversalibus de fidelitate securos red-
dere tenentur Dominos. LII. Tunc demum recipiuntur subditi ex alie-
nis terris, si literas, Reversales à priori Domino exhibuerint. LIII.
In renunciationibus jurium interveniunt Reversales. LIV. Princi-
pum & Comitum filie ac sorores dote constituunt a mediante juramento
corporali renunciare debent hereditati. LV. In quibusdam locis re-
ceptum, ut Vasallus Domino feudi literas reversales det. LVI. Vasal-
lus dat literas, in quibus fatetur, se prædium hocce, ut rem feudalem
accepisse. LVII. Simultaneè investiti dant sibi invicem literas rever-
sales. LVIII. Expectativam habentes dant literas Reversales. LIX.
A necessitate sequenti quidam acceptis Reversalibus eximuntur. LX.
Ne ultra quam ipsis conveniat ad lustrationem teneantur Nobiles, ac-
cipiunt à Domino Reversales. LXI. Q. An si Evangelicus in loco Pon-
tificio moriatur vel occidatur, non aliter defuncti cadaver deduci per-
mittatur, nisi soluto pretio, & datis literis reversalibus. LXII. An
liceat Magistratum illius loci, per quem defunctus portatur reversales
literas petere? LXIII. In hereditatibus, LXIV. In transactionibus

criminum. LXV. In Quingvennialibus. LXVI. In causis ordinandis executivè, mediante pacto, tractandis. LXVII. In hypothecis constituendis. LXIIX. In Precario. LXIX. In pacto de retrovendo usus literarum reversalium maxime conficitur.

§. I.

Literarum Reversalium usus quotidianus est, quoniam tamen in gravioribus ac publicis negotiis potior ac frequentior; Ideo quæ CIRCA STATUM PUBLICUM obveniunt, prius deducam, postea & usum earum in privatis negotiis demonstratur. Placet autem initio agere de iis causis, ubi locum habere possunt, deinde nonnulla subjiciam, ubi falsò à Dd. earum exactio conceditur. Principiò vero Politices Cultoribus non potest non esse notum, quàm varia sint regnorum genera, ita ut mox per legitimam successionem, mox per electionem illa propagentur. Constat etiam, quod sapius circa electionem maxime oriantur controversiæ, dum Ic. Rex hereditariam prætendit successionem, ordines autem Regni liberam electionem: quemadmodum exemplum tam maxime intricatæ, scriptis ac armis etiam agitatæ controversiæ superest in Regno Bohemiæ, ubi quæstio est, an sit regnum hereditarium, an electivum. Extant sane in utramque partem rationes non contemnendæ apud Schütz. *Coll. Jur. publ. Ex. 7. th. II. per tot.* Ipse nihil decidit, addit tamen conciliationem Claris. Scharfchmid. *in Not. cit. loc.* A parte unius militat A. Bullæ dispositio, ex altera parte frequentissimus literarum Reversalium interventus; etenim populus ægerrime patitur sibi interverti sua jura, qualicunque etiam sub furo lactetur, mirum non fuit, quod ab omnibus fere electis Regibus cautum sit, solennibus Reversalibus, regnum ad universi populi suffragium pertinere, veluti Uratislaus I. apud Dubravium loquitur, atque quod ipsi libera Statuum voluntate, juxta libertates regni electi sint, & liberrimæ illæ electiones libertatibus Bohemiæ fraudi cedere non debeant, quemadmodum verba Reversalium

lium

lium Ferdinand. I. Rudolphi II. & Matthiæ allegat Deductio
causæ Bohemicæ n. 14. 15. 61. 62. & apud Lundorp. *Act. publ.*
Tom. 1. L. 2. c. 17. 23. 24. seqq. legi possunt. Jam autem Rever-
salium indoles hæc est, ut, Jus quod præsuppositum est, con-
servent, uti ipsissima Reverfalium verba Rudolph. II. de
anno 1608. in *Act. publ. tom. 1. L. 2. c. 23. p. 194.* habent.

§. II. Causa Reverfalium etiam ea interdum est, quando
Reges sibi adhuc vivi de successoribus prospexere eosque
Statibus commendavere, declarativa illa electione recipien-
dos, quod ipsum, quia aliquando contra regni duobus Do-
minis fatigandi commoda facere videbatur, dignum visum
fuit sollicito populo, ut cautione juvaretur, quæ cautio ordi-
narie per literas Reverfales fieri solebat. Et negari non potest,
multa hujusmodi honestatis & humanitatis gratia, etiam in
aliis quam plurimis regnis recepta esse, sub cautione tamen,
quæ non continuo necessitatem quandam inferre possunt.
conf. Herm. Hermes *Fascic. Jur. publ. c. 22. n. 30.*

§. III. Quemadmodum Principibus Imperium seu Regi-
men Provinciæ suscipientibus, ab Ordinibus Provincialibus
& subditis homagium præstandum est. vid. Magnif. Dn.
Lyncker. *Dissert. de Relig. Obsq. ib. 16.* Ita vicissim non infre-
quens est, ut ipsi in Comitibus Provincialibus Reverfales literas
Gegen-Befântniß / Land-reversalien dare & promissa qua-
dam Statibus suis facereteneantur, quibus se declarant sub
initium Regiminis, quod suorum subditorum libertatem, ju-
ra & privilegia sarta & tecta conservaturi sint. add. *laudat.*
Dissert. ib. 19.

§. IV. Quam frequens autem sit Reverfalium in German.
Provinciis usus, tantus tamen non est, ut ubique recepta sint,
sed potius ex libertate Ordinum Provincialium res est dijudi-
canda, an scilicet magna in Comitibus adhuc sint autoritatis,
an verò non. Ubi subditi addictius reguntur, ibi Status Pro-
vinciales plane non agnoscuntur. Quapropter liberior po-
pulus omnino ille censetur, qui promissione publica, Re-
versa-

verfalibus, aliisque libertatis conservanda mediis utitur, nec hoc Principe est indignum, siquidem subditis non ut servis, sed ut liberis est imperandum, prout eleganter deducit Generos. Dn. à Seckendorff. *p. 2. c. 4. §. 1. & 2. des Teutschen Fürsten-Staats.*

§. V. Causa autem, propter quas Reversales Ordinibus dantur sunt varia, retinebimus tamen ordinem laudat Generosi Dn. à Seckendorff. *cit. loc.* qui inter potissimas etiam numerat LIBERTATIS PRIVILEGIORUM AC IMMUNITATIS subditorum confirmationem. Quoniam autem speciali interdum pacto Status Provinciales, ubi sc. major adhuc illorum autoritas, in nonnullis Principatibus sibi caverunt, sive stipulata manu, sive etiam literis Reversalibus, ut Domini priores jurent, quod velint subditorum privilegia tueri ac confirmare, ad id faciendum omnino tenentur, siquidem per conventionem Dominus vel Princeps juri suo renunciare potest. *l. si quis in conscribendo. C. d. pact.* ibique Dd. & ita Princeps obligatur ut privatus. vid. *Maul de Homag. tit. 1. §. 11.* Confirmatio igitur homagii praestationem hic praecedat necesse est.

§. VI. Imò si speciali consuetudine in Principatu aliquo est introductum, ut Domini prius jurent, vel stipulata manu promittant, rursus confirmatio praecedere debet, quia simul atque quid fieri consuevit, non est immutandum. *l. quod se nolit. §. assidue. ff. de Aedil. edict. & in exactione fidelitatis non est inducenda novitas. Speculator in tit. de feud. §. quoniam vers. & not. in ult. col. & solita in juramentis praestandis consuetudo est servanda. c. cum consuetud. X. de consuet. Maul. cit. loc. §. 13.* Quod si verò Dominus vel Princeps, forte ab Aulico-Politicis persuasus, privilegiorum confirmationem recuset, vel saltem differat, citra periculum & piaculum ullum, possunt subditi homagii praestationem recusare, quod liceat non servare fidem ei, qui violat. *l. 2. C. de pactis. Maul. cit. loc. §. 14.*

§. 14. Alii hac vice si ex parte Domini der Hulbigungs, Revers und confirmation der Privilegien non extradatur, confirmationem jurium à subditis urgeri posse opinantur in forma communi, si non in forma specifica. vid. Klock. V. I. *Confil.* 19. n. 40. quam confirmationem Dominum denegare non posse, statuerunt J Cti Jenenses, monente Klock. *ibid.*

§. VII. Secunda causa est AUTONOMIA ET LIBERTAS RELIGIONIS. Cum enim in nostro Imperio religionis diversitas semel sit recepta, ejusque libertas etiam publicis & pragmaticis sanctionibus Instrumento præprimis Pacis art. 7. tres Religionis prolicitis confessionibus in Imperio Rom. Germ. judicata. Mylerab Ehrenb. *in absolutissimo tract. de Statib. Imperii* p. 2. c. 83. §. 10. non raro propter religionis mutationem frequentissimæ ortæ sunt controversiæ, & quidem ex eo quod Jus mutationis facta sit seqvela Territorialis Jurisdictionis, ac in hæreat territorio (uti vulgo dicimus) sicuti nebula paludi. Rosacorb. *in prax. forens. c. 29. fin. n.* Reinking. *de R. S. & E. l. 3. cl. 1. c. 9. n. 3.* varia præjudicia vid. ap. Lehmann. *de Pac. Religios. L. 3. c. 18.* adeo ut Jus reformandi pro præcipuo Statuum Regali sit habitum à Landgravio Hassiæ Mauritio apud Hortleder. teste Cran. *in proœm. de pac. Relig. Ritter. de Homag. conclus. 180.* Seckendorff. *de stat. Princip. p. 2. c. 15. n. 5.* Supra dictum tamen Jus reformandi, confirmatum & declaratum fuit, juxta statum anni 1624. *prim. Jan.* qui Religionis status in æviternum firmus & immutatus esse jubetur *per. Instr. pac. Osnab. art. 5. §. bona. & §. quantum. 12. ibi usitata praxi.* laudat. Myler. *de Stat. Imper. p. 2. c. 83. §. 2.* An verò omnium subditorum fides ac conscientia ab opinione & arbitrio unius Principis dependere æquum sit, alii judicent. conf. Principis cujusdam magni Nominis verba apud Frisch. *Dissert. de Lit. Reversal. c. 2. §. 8.*

§. VIII. Subditi, quamvis si Domini Religionem amplecti nolint, illius intuitu, à Domino territorii nullo modo vexari,

xari, inquietari aut ad illam cogi possunt, modo quiete vivant. Frider. *l. 1. de Mandatis cap. 30.* Prout Camera Imperialis mandata sine clausula de non offendendo super Pacem Religiosam decernit. Joh. Forster. *in Process. Camer. tit. 5.* Lehmann. *de Pac. Rel. L. 3. c. 26.* cum tamen ejusmodi mutationes in religione saepius experiantur, justè omnino sibi prospiciunt per privilegia & literas Reversales in suscipiendis Principum Regiminibus, ut ipsis autonomia Religionis facta recta conservetur. Quemadmodum nota sunt Reversales Regiæ, vulgò *Majestät Briefe* dictæ, quæ olim à Rudolph. II. Imperatore ejusque Successoribus Bohemis Evangelicis concessæ, quæ extant apud Fritsch. *cit. Dissert. §. 9.*

§. IX. Tertia causa ductu laudatissimi Seckendorff. est EXTRAORDINARIUM COLLECTARUM, GABELLARUM VEL ACCISIT IMPOSITIO. Siquidem Principi non licet pro voluntate sua collectas extraordinarias indicere absque Statuum Provincialium consensu. Quapropter ipsi non ita simpliciter est credendum, quando asserit, ararium suum esse exinanitum, nec proprios suos reditus sufficere ad sustinenda onera publica, ideo se ex necessitate publica collectas petere, sapientes Viri semper judicarunt. Nam ubicunque: Princeps ex sua assertione commodum aliquod sentit, ac subditi tam mediati, quam immediati, onus aliquod percipiunt, Princeps de ea necessitate subditis fidem facere debet, siquidem in causa propria nemo testimonium legitimum proferre potest, cujuscunque; dignitatis gradu prævaldeat. *per c. 28. X. de testib. l. 9. §. 1. C. de testibus.* etiam si Princeps fuerit. Decius *Consil. 576. in fin.* ac *Consil. 606.* nam nec dignitas vel existimatio, nec vitæ alicujus integritas, quicquam efficere possunt, ad firmandum alicujus in propria causa testimonium. Ita fere sentit Mascard. *de probat. concl. 1227 n. 114.* Farinac. *de Testibus qu. 60.* Dn. Myler. *Nomolog. c. §. 11.*

§. X. Imo

§. X. Imò nec pro Principe militat præsumptio, quod collectam extraordinariam urgente causa exspectat, adeò ut populus aut Status provinciales contranitentibus onus probandi contrarium subire non teneantur. Et hoc per *Clement. Pastoralis, de re judicat.* ubi causa non præsumitur in Principe, qui sententiam tulit parte non citata. Quo facit textus in *l. 13. C. de collat.* qua constituitur, quod quando aliquis non potest facere quidpiam sine justa causa, illa ab eo probari debet, quæ regula locum etiam habet in Principe secundum Decium in *Consil. 576. num. 10. in fin.* Atque ita ex iis, qui conscientiam casus tractant, tradit Molina *de justit. & Jur. T. 3. disp. 673.* Leonhard. Lefs. *de Just. & Jur. L. 2. c. 33. dubit. 9. n. 67.* Roland. à Valle *V. I. Consil. 1. n. 58.* Ex Jctis latè Cravetta *Consil. 135. n. 41.* Add. Menoch. *L. 2. Præsumt. 10. à n. 52. usque ad fin.*

§. XI. Ut autem Principes etiam voti sui compotes reddantur, plerumque; Consilium Camerales, qui scientiam annuorum reddituum habent, asserunt ararium esse exhaustum, nec præsentis necessitati aut urgentibus impensis par esse posse; Ideò fieri solet, ut status provinciales nonnunquam ad certum tempus v. g. decennium, vicennium, sub certis conditionibus collectarum impositionem communi approbent consensu, acceptis tamen à Principe literis Reversalibus, quibus declaratur, hanc impositionem esse gratiosam, nec ultra præstitutum tempus expetitur iri in præjudicium subditorum. add. Myler. ab Ehrenb. *Nomolog. c. 3. §. final.*

§. XII. Sic Nobiles Imperii immediati tales collectas persolvunt: ast determinatam non habent quantitatem, sponderit geben eine freywillige Hülffe / und schütten dieselbe in die Ritterz Leuchen ein. *Rec. Imper. de anno 1550. §. Wer aber an Unser Statt x. Joh. Cöppen. Observ. Feudal. 4. n. 32.* Mynsing. *Decad. 15. Resp. 1. n. 33.* Nunquam tamen hanc persolvunt, nisi acceptis literis Reversalibus, docente Mundo *de Muner. & Honor. c. 2. n. 234. 333. seqq.*

D

§. XIII.

§. XIII. Denique nec silentii si pario dux hæ involvendæ sunt quæstiones, altera, *An si à Majestate Casarea & Statibus Imperii publicè sit indicta extraordinaria collatio ad Romanam expeditionem, an Princeps vel Comes vel Baro, cui bona libere & quietè sunt ab Imperio concessa, nullo inde reservato, præter seruitium equestre, onus ejusmodi sustinere debeat, nec ne?* Affirmat multis rationibus Modestinus. Pistor. Consil. 4. eamque decisionem confirmat l. ii. C. de SS. Eccles. l. i. ibi: *etiamsi privilegium & c. C. de indiction. L. 10. R. I. August. de anno 1548. §. Wies wohl nun ic. sic seyn exempt oder nicht befreyet ic. conf. Bocerius de Regal. c. 3. p. 411. n. 216.* Altera verò, *an Princeps à suo quoque vasallo extraordinariam collationem ab Imperatore & Imperii Statibus publicè decretam, exigere possit, nec ne?* Et licet Alvarotus id negare videatur ad d. tit. *quæ sint regalia n. 5.* attamen à sententia affirmativa haud temerè recedendum esse judicio: eò quod vasallus usufructuario similis sit per text. in tit. 23. §. *vel. de feud.* usufructuarius autem indictionis & superindictionis onus sustinere cogitur, per l. 27. §. 3. ff. *de usufructu, & quemadm. quis utat. l. 13. ff. de impensis in rem dotal. factis.* Cujac. L. 7. obs. 4. Hartm. Pistor. L. 1. qu. 46. n. 33. proindeque & vasallus. Id quod etiam sentit Modestinus. Pistor. Consil. 4. n. 5. Hisce autem duobus casibus expeditissimum hodiè est remedium, ut sibi tum Princeps tum Vasallus caveat per Reversales literas, ne consensus in hanc collationem sibi ac successoribus præjudicio sit. add. Bocer *cit. loc. num. 217.*

§. XIV. Notabilis porro hic annectenda venit quæstio, *an Princeps vel Dominus subditos pro elocanda filia collectare, vel (uti loquuntur) contributione aliqua gravare possit?* Hoc multi affirmant, præter Hostiensem Speculator & alii Chassan. in *Consuet. Burgund. rubr. 1. §. 4. n. 8. in fin.* & in praxi servari testatur Restaurus Castaldus de *Imperatore qu. 57. n. 7.* Alexand. *Consil. 35. n. 3. Vol. 2.* & hanc esse communem Dd. doctrinam

doctrinam autores sunt Laurent. Kirchoy. *Comm. Opin. Cent. 5. concl. 77.* & Mynsing. *Cent. 5. obs. 21. n. 4.* nonnulli & Germaniæ consuetudine receptum esse tradunt. Mynsing. *l. cit.* Ast verius nos putamus subditos hoc casu de jure non teneri, cum privatam potius Domini commoditatem hæc res respiciat. Nisi forte consuetudine vel pacto Domino tale Jus quæsitum, quod & Mynsing. respondeo, sc. in multis quidem Germaniæ locis observari, sed subditis consentientibus & volentibus, quod universalem non arguit consuetudinem. Et meminit Rosenthal *de feud c. 5. concl. 77.* quorundam Ducum subditos aliquando quidem contribuisse, sed solam precariò ejusque rei causa Principes testimonium five Reversales literas sub sigillo tradidisse, seque suis oculis easdem vidisse add. *Id. cit. loc. concl. 79.*

§. XV. Neque planè hæc omittendum esse putamus, quod sæpius inter Principes, quando pacta hereditaria, vel Instrumenta dotalia invicem conficiuntur, ab Ordinibus per literas Reversales illæ agnoscantur, quibus cavent se in casum mortis iis non esse contraventuros. Sic Instrumentum dotale, quo niritur domus Saxonica, quantum ad Ducatum Clivensem, Comitatum Marcanum & Ravensteinensem, datum Joh. Friderico Sax. Electori Sybillam Clivensem ducenti, de anno 1526. §. Aug. quod extat apud Strauch. *Exoter. Jur. publ. 10. tb. 13.* Ordines etiam Provinciales sub dato Reminiscere & Jubilare Dominicarum anno 1527. receperunt, & hoc nomine Electori Reversalibus, quas vocant, literis caverunt.

§. XVI. Ulterius usus literarum Reversalium ostendendus erit circa Advocatiam per universam ferè Germaniam frequentissimam. Quemadmodum enim privatis nunquam res suas vitamque defendere privata ultione permissum, ea sc. in locum vindictæ publicæ succedente; Ita Princeps quoque tuendi ea, quæ finibus jurisdictionis suæ

*Gf. Rechenberg
De Advocatij
et Advocatij
Germanicj.*

continentur non solum licentiam habet, sed & propter excellentius vinculum id facere utique obligatur: non quidem speciali hoc, de quo hic acturi sumus, Protectionis jure, sed sive Majestatis sive Superioritatis Territorialis ut Nosstrates loquuntur, Jure proprio & peculiari Menoch. *Conf.* 29. n. 22. id quod vernacula nostra Landesfürstl. Schutz und Schirm/ contradistincto dem Vogteylischen Schutz und Schirm vocabulo appellamus. Joh. Jacob. Speidel. *Notab. Jurid. Polit. Lit.* L. n. 6. Francksc. Pfeil. *Vol.* 2. *Consil.* 94. n. 45. Reinking. *de R. S. & E. L. i. cl. 5. c. 4. n. 57.* Dicemus jam de posteriori, quæ dicitur Advocatia, & est jus defendendi personas & bona aliena adversus vim injustam lege hominisque conventionem constitutum. Muter *Dissert. de Advocat.* §. 2. Sæpius enim fieri solet ut ob propriarum virium imbecillitatem & diffidentiam, quando sc. ob majorem vicini alterius hostis potentiam bellaque à validioribus imminet, aut alii alicui majori malo cavendo, alienam opem de facultatibus nostris desperantes, imploramus, adeoque tuendæ in quemcunque casum imbecillitati nostræ, clientelare foedus pangimus, id quod facere his casibus eadem ratio nos docet, qua fieri Imperator ait: ut qui seipfos tueri per ætatem non possunt, alterius tutela regantur. §. 6. *Inst. de Attil. tutor. l. 1. de Minor.* Et est hæc protectio vinculum saltem Juris naturalis, ac veluti obex quidam illorum oppositus libidini, qui inique & per vim illicitam grassantur in aliena.

§. XVII. Quamvis autem hoc Advocatiæ Jus Advocato nullam Jurisdictionem, imò ne micam quidem Jurisdictionis in Clientes suos tribuat, & ideo Clientes Schirms Verwandten/ non efficiuntur subditi, sed in protectionem recepti manent sub Jurisdictione Magistratus ordinarii, & suo Magistratui in omnibus, ut antea, parere debent: Schutz und Schirm gibt keine Obrigkeit / entzucht auch dem rechten Erbherrn an seinen Rechten nicht das allergeringste. Gail.

Gail. 2. *Obs.* 54. nec aliquod nanciscitur dominium. Menoch. *Consil.* 725. n. 30. Modest Pistor. *Conf.* 43. n. 20. quia est confederationis species, qua inter diversas Respublicas contracta, amicitiam & mutuam fidem, non subjectionem contrahi, unanimi consensu statuunt cit. Reink. *L. 1. cl. 5. c. 4. n. 49. & 50.* novissimè Carpz. *ad L. Reg. c. 13. sect. 3. n.* Attamen cum nihil tam rectum in ullo genere bonorum sit, in quo abutendo non reperiatur aliquod vitium, nihilque tam sanctum & justum, quod non infinita humanæ pravitatis corrumpat audacia. Wilhelm. Ant. Freudenb. *de Rescript. Morat. concl.* 7. n. 5. quod experimur in Religione, qua impii Machiavellistæ & Statistæ pro velamine justitiæ abutuntur. Quid? nonne Justitia interdum cedere cogitur Sorori Rationi Status. Idem se exerit in Advocatia nostra. Experimur enim quotidie quam periculosum sit, potentioris alicujus sese submittere protectioni, cum facillime Protectores Schirmherrn fieri possint Invasores Sturmherrn / qui non recordantur; Que la trop petite consideration des biens, que nous avons, et la trop aspre convoitise des biens, que nous n'avons pas, va multiplier nos miseres. Monf. de la Nove *Discours politiq.* 7. fol. 209. Unde & civitatibus & aliis Statibus libertatem amantibus autor essem, inquit. Petr. Frideric. Mindan. *L. 2. de process. c. 14. n. 7.* (quem laudat Reinking. *de R. S. & E. d. c. 4. n. 62.*) ne sine magna & gravi necessitate, idque caute & prudenter tutelæ & protectioni potentioris sese subjicerent, & tutius potiusque existiment, exiguum aliquod detrimentum & incommodum pati gustu licet infavioire, quam servitutum annuo emere salario & mercede, sub plausibili protectionis titulo. Tutissimum itaque cujusque Status & Magistratus patrocinium est, recte agere, Jus & justiam administrare, & cum vicinis (cujuscunque illi conditionis sint) amicitiam colere, & si quæ contra Jus, privilegia & immunitates

rates attententur, placide & quam cito sedare ac componere æqvissimis de Jure & æqvitate permissis & constitutis mediis utendo add. Dn. Orth. *de Jur. Conduend. c. 9 p. 349.*

§. XIX. Quamvis autem hæc omnia recte sese habeant, non possunt tamen quandoque defugere, quin ejusmodi auxilium implorent Principes & Status, quapropter variæ à Dd. excogitatae sunt cautela, quas omnes hic recensere instituti mei ratio non patitur. vid. Modest. Pistor. *L. 2. Confl. 52. n. 7. & 20.* Rosenth. de feud. *c. 8. concl. 13.* Myler. ab Ehrenb. *de Stat. Imper. p. 1. c. 18.* Præcipuæ autem sunt, ut literæ Protectoriæ die Schirm-Briefe / curiosè & attentè, ad evitandam sinistram interpretationem, concipiantur. Regn. Sixtin. *de Regal. L. 1. c. 4. n. 86.* deinde, quod maximum est, literæ Reversales petantur à Protectore, quibus caveat, se ultra protectionis actum nihil in præjudicium Clientis esse facturum. Bod. *de Republ. L. 5. c. 6. n. 544.* Ita in Reversalibus Clientelaribus Anno. 1523. Quedlinburgi conventis prospectum fuit, daß die Stadt Hildesheim in Herzog Erichs zu Braunschweig Schutz und Schirm seyn solle / doch also / daß Er Sie bey allen ihren Privilegien / Gnade und Freyheiten ungehindert und ohnbetrübt verbleiben lasse. add. Befold. *de sæder. c. 5. §. 16. fol. 66. fin.* & incomparabilis Grot. *de Jur. B. & P. libr. 2. c. 16. n. 10. & 30.*

§. XIX. Ceterum accidere etiam solet, ut communitas quædam vel pagus semet veri Domini Jurisdictioni subducere satagat, qui deinde literis Reversalibus cavere tenentur, quod in posterum verum Dominum recognoscere velint, quemadmodum seq. facti species mihi occurrit: In der Graffschafft Solms ein ohnweit der Stadt Laubach gelegenes Dorff Freyensehn genannt / dessen Einwohner von undenklichen Jahren die Herren Grafen zu Solms als Possessorn der Herrschafft Laubach continua serie erkennen. Nichts desto weniger hat sich ein Theil / aller ihrer Pflicht / und

und Treu- & Gehorsam vergebend / freventlich zu entziehen ge-
trachtet / der Herrschafflichen Bebothen sich temerè opponirt /
und sich ohn Wissen und Willen ihyer Herrschafft in fremb-
den Schutz / und zwar Fürstlichen Heßischen begeben / contra
A. B. R. I. & Constitut. alias. vid. Lima. in *Jur. publ. L. 4. c. 8.*
numer. 79. seqq. Als diese solche endlich wieder zum Stand
gebracht / haben sie der Solmischen Herrschafft datis literis
Reversalibus anno 1505. die Urbani ihren gehegten Unge-
horsam und Widersetzlichkeit erkant / deswegen um Gna-
de gebeten / das Dorff Freyensehn mit aller Obrigkeit / Herr-
lichkeit Geborh und Verbothen ohne Mittel der Herrschafft
Laubach zustehend / agnosciret / und auf den implorirten und
gesuchten Fürstl. Heßischen / auch allen andern frembden
Schutz zu ewigen Tagen Verzeuch gethan / und solches zu
halten leibliche Eydes - Pflichte abgeleget / *cujus formula*
videri potest in tractatione edita anno 1674. de abusu Juris Ad-
vocatia.

§. XX. Egimus hactenus pluribus, quomodo literæ Rever-
sales circa Jus Advocatiae occupentur, nuncque ad alia transeun-
dum esset, antequam verò id fiat notatu dignissimam evolvam
quaestionem, *an liceat Principi vel his qui Reip. praesunt, ac-*
ceptis tamen solennibus Reversalibus literis, absque Procerum,
Ordinum, Vasallorum (si qui sunt) denique absque singulorum civi-
um consensu foedus clientelare pacisci? In qua dubitandi ratio-
nem præber imprimis, quod naturaliter ad perfectionem actus
requiratur eorum consensus quorum interest, aut aliquo
saltem modo interesse potest, actum illum celebrari, vel
non celebrari; per axioma Jctis nostris familiare, ad quos-
vis actus omnes & singulos quorum interest citandos esse,
eaque citatione ommissa nihil actum videri, sed rem quæ gerit-
ur manere propter nullitatem, ut loquuntur in statu prio-
ri. *Ed. comm. ad rit. ff. de in Jus vocand. per text. in l. de uno-*
quoque ff. de re judic. Interesse autem omnium & singulorum
civium,

civium, ut sciant & secum confiderent ipsi, quorum tutelæ ac patrociniò commendentur, quos Patronos, quibusve conditionibus accipiant, tum propter commune fortunarum periculum, tum propter obligationem, nexumque observantiæ patronis debitæ, aliosque Juris clientelaris effectus, qui in ipsos subditos simul devolvuntur, rationi videtur consentaneum. Plures dubitandi rationes videri possunt ap. Bœckel. *de Jur. Protect. Clientel. p. 2. c. 1. §. 66.*

§. XXI. Verum enim verò hisce non obstantibus, quoad constituendum legitimè Jus Advocatiæ clientelaris aliud dicendum est. Ad id enim sufficit voluntas & consilium eorum regulariter, qui de Majestate vel Superioritate Reip. participant: reliquorum consensus potius ex æquitate, quam necessitate desiderabitur. Ut enim belli & armorum jura ad solam Majestatem pertinent; ita ad ejusdem Majestatis officium suis an sociorum viribus se Remque Publicam defendere velit, statuere, proinde & societatem & fœdera eo nomine pacisci. Mart. *de Jurisd. L. 1. c. 39. f. Wahremund. ab Ehrenb. de fœder. p. 1. c. 2.* Subditorum igitur, quia per rerum naturam eodem respectu, eodemque tempore & circa idem (h. e. circa Majestatis exercitium) simul occupati esse, & simul obsequii partes obire non possunt. *L. 35. §. 8. de solut. Arnifæ. L. 2. de Jur. Majest. c. 5. n. 1.* consensu opus non est. Et quod supra in genere de iis quorum inter est dictum, aliter intelligi non debet, quam si illi de negotio, quod agitur statuendo, ejusque jure vel æqualiter, vel modo aliquo participant. Tiraquel. *ad tit. Cod. res inter alios actæ & c. in pr. verb. 69.* H. Grot. *Lib. 2. c. 5. §. 32.* deinde etiam non est quod sibi vehementer metuant, cum adsit cautio sub literis Reversalibus, quæ conservant Jus quæque contra fiunt annullant add. cit. Bœckel. *alleg. loc.*

§. XXII. Interea tamen sicuti multa licent, quæ si alio modo fiant, expediunt magis; Ita cum de ipsa Majestatis potesta-

potestate quaeritur, ad ea obeunda, quæ sui sunt officii, non ipsi consensu subditorum opus fuerit, si strictum Jus spectemus; at in arduis & consequentiam aliquam post se trahentibus negotiis, & æquius fuerit, & expediet magis conservandæ Reip. in consilium cives maximè prudentiores adhibere, ut sapienter hic consuluit Tholosan. *L. 24. de Rep. c. 7.* Exempla posses colligere ex Bœckel. *de Prot. Client. p. 2. c. 3. n. 13. seqq.*

XXIII. Notandum insuper est, quod vigore Superioritatis territorialis Principibus competat *Jus sequela*; Idcirco Advocato vel Protectori competere non potest, utpote qui nec Jurisdictionem nec Superioritatem accipit, per tradita *ib. 17.* & Mart. Mager. *de Advocat. armat. c. 10. num. 152.* non magis quam patrocinium privatum. H. Grot. *L. 1. c. 3. §. 21.* Referuntur tamen quædam exempla ap. Mager. *loc. cit.* quod clientes eorumque subditi certis in casibus Protectorem evocantem sequi, & opem suppeditasque adversus inimicos vassallorum instar aliquando ferre teneantur: cujus sequelæ vestigia mansere in subditis Compergensibus (patria vicinis) qui Seniores ex domo Limburgica, Collegii Combergensis Protectorem ex singulari familiarum jure & transactione, bello, seditionibus & aliis molitionibus implicatum sequi, & consequenter ut clientes defendere debent. Hisce tamen casibus literas acceperunt reversales, ne extra illos casus evocentur, ipsisque in jure quæsito fiat præjudicium. Fit etiam nonnunquam ut pacta inter Principem & civitatem vicinam de auxilio casu necessitatis ferendo sub his reversalibus incantentur, quæ tamen pacta postea non arguunt eine Landesfolge/ sondern eine Hülfe; cum sequela regulariter subjectionis jure exigatur, qua propter ne præjudicio sit, literis reversalibus semet obligare solent.

§. XXIV. Porro Reversalium praxin sum ostensurus in *Jure Aperturæ & Jure Praesidii.* Notissimum quippe Juris publici Cultoribus esse potest, hæc jura Principibus Imperii

vi Jurisdictionis Territorialis competere. Est autem Aperturæ Jus Regale, quo alicui alterius civitas castrum aut fortalitium, belli pacisque tempore ad securitatem, hospitium, vel transitum apertum esse debet. Competit autem id Superiori vel vigore Superioritatis, Myler. *de Statib. Imper. p. 2. c. 80. n. 1.* aut extraneo, ex Jure quæsito. In illo consideramus quatenus jure proprio hoc possidet, vel etiam reservatione expressè habita sibi prospexit, quæ tam in contractibus quam investitura locum habet, cum Dominus in alienatione rei suæ, quamcumque velit legem dicere possit, pacta enim dant legem contractui. *l. 1. §. 6. ff. depositi l. 10. C. de pactis.* Quibus in pactis vel traditionibus literas reversales à novo castri Domino vel civitatis petunt. Exempla prostant in Theodorico Hollandia Comite, qui cum arcem suam Gentheim, Episcopo Trajectino tradidisset, illam sub hac conditione in beneficium recepit, ut Comiti liber esset introitus & exitus in dictam arcem. Wilhelm. Heda Hist. Traject. *Libr. 26. fol. 308.* & propterea literas reversales Comiti transmittendâs, curavit. Addit etiam Andr. Knichen, se meminisse Duci Wûrtembergico non una in arce sub literis Reversalibus aperturam esse reservatam, quod inter confœderatos & in dotaliis non infrequens. *de Superior. Territor. c. 4. n. 627.*

§. XXV. Hæc quæ dicta hæctenus sunt, locum habent in Domino, qui solus Jurisdictionem castri cum ipsa proprietate sibi adseruit. Quæritur jam an idem quoque in *Gamberbis* seu *Condominis Castrorum*, qui vi pacti communem in eadem civitate vel arce Jurisdictionem exercent, locum habeat, ita ut in alienatione partis suæ, vel in ejusdem partis investitura acceptis literis reversalibus aperturæ Jus sibi reservare possint? Dubia in quibusdam res est ratione alienationis per ea quæ habet Gail. 2. *Obf. 69. n. 22.* cum tamen ibid. ex Bart. & Bald. relati casus, de præjudicio alterius condomini,

mini, & in specie fratris agant, cum Principi i. e. Superiori, & quidem vicino vendere istam suam partem intendat; merito nos si pari vel inferiori partem suam concedat contrarium statuimus, sc. ut hoc casu etiam sibi in quacunque alienatione Jus apertura reservare possint, modò non pactis seu constitutis inter se legibus prohibeantur. Killing. *de Ganerb. castr. disc. 12.* quod nobiscum litera Investitura & Reversales super castro Neuen Beymburg probant, quæ reperiuntur in Act. publ. edit. à parte Elect. Palatin. anno 1668. add. Rittershul. *part. feud. L. 1. c. 17.* Wehner. *observ. pr. voce Ganerben.*

§. XXVI. Supra diximus, quod Jus apertura vel Domino comperat Jure proprio vel extraneo jure quaesito. Erigatur de eo nunc dispiciendum, qui cum nullo jure alterius castra inire, inique commorari absque Domini permisso liceat, secundum ea quæ eleganter tradit Besold. *p. 3. Consil. 118. n. 2.* Itaque nec Jus apertura nisi ex Jure quaesito, i. e. concessione vel præscriptione nancisci possunt. Concessio autem est vel expressa, vel tacita. Expressa vel simplex vel reciproca. Inter hanc autem rectè connumerantur *pacta Confraternitatis & Successoria Erb: Verbrüderung und Erb: Vereinigung* quæ quamvis per se & in specie non agant de apertura, multoties tamen simul constituunt, ut alter alteri ad mutua defensionis auxilia teneretur. Sic aperturam in suis fortalitiis sub literis reversalibus sibi invicem repromittunt, præsertim verò in pacto successorio die *Chur: Fürstl. Häuser Sachsen Brandenburg und Hessen* verba vid. apud Carpzov. *de pact. confrat. Sax. Hass. tb. 14. n. 53. & 54.* Quoties autem hisce casibus expressè non interveniunt reversales, similes tamen pactiones conficiuntur, ex quibus de toto actu judicari possit, ad minimum tutissimè adhibentur.

§. XXVII. Quæstio porro peregrina est apud Feudistas de Domino feudi, *an sc. illi in castro, quod alteri in feudum*

dum concessit, jus apertura competat, ut illud etiam tertio conferre possit? Quod negatur, liquidem notissimum est minus plenè possidere Dominum feudi castrum illud, idcirco tanta circa id ipsi non amplius competit dispensatio, imò Domino amplius haud licet feudum vasallo quacunq; servitute prægravare: Nisi ex tenore investituræ reservatio appareat generalis de dispositione jurium istius castri, vel etiam speciales quoad Jus apertura solùm exegerit Reversales. Fieri enim quam maximè solet, vt ad concedendam aperturam castri sui vasallus, datis reversalibus, erga Dominum sese obliget. Quemadmodum ex veterum documentorum perfectione formulam nobis, non modò in hac, sed in alijs casibus, reliquit cit. DN. Fritsch. *de lit. Revers. c. 11. f.*

§. XXVIII. Sequitur nunc ut agamus de *Jure Praesidii* vid. *rb. 24.* & nullum est dubium, quin Jus Armandiæ etiam Principibus sicut alia jura justè competat, praesidiarios sc. milites in civitates & arces ponendi, die *Stadt und Vestung zu besetzen* quo excubias agant, civitatem defendant, & ea omnia peragant, ut ab hostium incursione illasi conserventur. Knichen *de jure territor. c. 3. n. 252. & 400.* Walther. *de Metat. c. 15. §. 129.* Fritsch. *de Jur. fortal. c. 5. n. 20.* Tabor *de Metat. c. 3. f. 16.* Quod tamen Jus, cum non ubique adeò absolute propter Statuum Provincialium libertatem vel privilegia exercere possint, idcirco Reversales literas dant civitati, quod non id perpetuum, sed saltem ad præsentem Reipubl. Statum, periculo obnoxium defendendum hoc faciant, & cessante periculo lubentissimè abscedere velint.

§. XXIX. Anceps autem hic & vexata inter Dd. est quaestio, *an Dominus feudi tempore belli pro tuitione Status sui, castrum vasalli ipso invito occupare, fortificare & praesidio munire possit?* Non desunt qui hoc asserunt. Pro quibus adduci potest Constitutio Imperat. *in cap. un. L. 2. f. 5.* ubi juramento vasallus obligatur, vitam Domini sui, nominatim mem-

membra, mentem & ejus rectum honorem custodire, utique igitur tempore necessitatis Dominum, castri munitione adjuvare obligatus erit. Brun. *Consl. feud. 28. num. 18.* Capyc. *Decis. 24. pr.* Hering. *de Jur. Burg. n. 683.* DN. Fritsch. *de Jur. fortalit. c. 4. n. 57.* Quo in casu solet Dominus feudi vasallo reversales, quas vocant, literas dare, in quibus cavet de indemnitate, & quod cessante causa sc. periculo, cessare debeat effectus. Qualem declarationem invenies apud cit. Fritsch. num. 58.

§. XXX. Absolutis hisce, transeundum nunc nobis est ad *venationes precarias*, per universam ferè Germaniam frequentissimas, de quibus in genere pauca melioris ordinis gratia agemus, deinceps reversalium usum in iis ostensuri. Est autem venatio precaria, quatenus ipse actus, quo alicui usus venationis ex gratia conceditur, ea indigitatur, actus liberalitatis, quo Princeps, vel alius cui Jus venandi in aliquo districtu competit, id ad preces implorantis, regulariter gratis utendum concedit, sic ut accipiens juxta modum constitutum illud Jus exercere, concedens verò illud regulariter pro lubitu revocare possit. Germ. *Gnaden Jagt*/appellantur etiam *Jagten auf ein Nevers*/ Wehner. *observ. pr. voce Forst-Recht*/ nec non *ein aus Gnaden und durch ein Nevers zugelassen und bewilligter Jagens-Gebrauch*. Est verò utri & altera venatio, quæ proprio Jure competit, triplex; vel quadrupedum vel piscium vel avium; deinde vel majorum ferarum vel minorum; denique ratione adjuncti vel clamorosa, quæ inflatione cornu venatorii, & canum incitatione peragitur, vel placida, quæ retibus peragi solet. Nostro scopo autem propior accedit distinctio, in regularem & irregularem: Illo nomine, merè & omnimodo gratiosa seu precaria venit, & è contra sub nomine irregularis indigitamus illam, quæ in eo notissimos precarii terminos sive limites excedit, ut ille cui venatio precaria conceditur,

pro ejus usu annuam pensionem præstare teneatur. add. *Christinaus Vol. 3. Decis. 109. Lauterb. ad tit. Locat. §. 1. n. 10. Herold. Consil. 40. n. 17.*

§. XXXI. Plus verò gratiæ illa habet, adeoque nomen precariæ venationis magis meretur, quam Princeps suo v. g. Ministro pro annua sed modica & valde exigua pensione concedit, sic ut illa quoad præcipuam partem ex liberalitate eidem remittatur; sed tamen quia & hæc notissimos precarii terminos excedit, *arg. l. 38. ff. de contrab. emt. l. 52. pr. ff. de donat. int. vir. & uxor.* Idèò Dd. hasce venationes non simpliciter *Gnaden Jagten* / sed hoc gemino nomine *Bestand und Gnaden Jagten* / esse solent. *Befold. voce Jagten* / ubi literas concessionis exhibet. Si verò in hujusmodi concessione solummodo honorarium seu honor quem nuncupat *Jctus*, in *l. 6. pr. ff. mandati* eine jährliche unterthänigste Reconnoissance vor verliehene *Gnad* / in decentem grati animi declarationem, sive remunerandi sive honorandi gratia promittatur, tunc quemadmodum & in aliis gratiosis negotiis explorati juris est, quod eorum natura per illius interventum non destruat. *l. 6. ff. d. tit. l. 2. §. 24. vi bonor. rapt. Mantica de tacit. & amb. convent. l. 10. th. 1. num. 2. Frantz. ad tit. mandat. n. 26.* Ia pariter & hic planè salva manente precariæ essentia & forma idem fieri posse, persuasissimum habemus. Facit huc elegans *Decisio ap. Mev. p. 8. D. 402. ibi: ejusmodi sunt &c.*

§. XXXII. Causa propter quas concedantur secundum *D. Harprecht. in Dissert. de venatione precaria. th. II.* variæ sunt. *1. Mera Principis gratia* huic beneficio locum parit, ita ut v. g. Principi charus ac fidus Minister facile, à facili inprimis Principe precariam sibi venationem exprecetur; vel si aliquem emeritum & fidelem Achatem, munificus ejus Dominus, castro prius vel pago, jure fendi donatum, jure quoque venationis precariæ honoret; observante id *Fritsch. in*

Append.

Append. tr. de Convenat. it. Henning. *Goedd. Conf. 3. in fin.*
Univerſitas Ingolſt. ap. Kirchoy. T. V. Conf. 18. Meichſner.
T. III. fol. 1037. Sive (2.) hujusmodi conſeſſionem contro-
 verſia *Dec. 23.* & lites hucusque ſuper Jure venandi, v. g. inter
 Dominum & Vaſallum agitata, ita conciliant, ut amicabiliter
 ſuper illis tranſigendo, Vaſallus Jus venandi ſaltem titulo ſeu
 Jure precarii retineat, vel id tanquam privilegium perſonale
 ei à Domino confirmetur, ut præmiſcùè hæc eſſert *Laudat.*
Friſch. loc. cit. Sive (3.) Princeps etiam ex aliis rationibus, ad
 ſuum quo erga aliquem propendet munificum animum h. m.
 declarandum moveri poteſt; v. g. ſi Comiti nullam in aliqua
 Dynaſtia venationem habenti, Princeps precariam propter
 ſuſceptionem ex ſacro fonte venationem concedat; De qua
DN. Gockel. de Reg. Europ. c. 16. §. 15. Herm Hermes Faſt.
Jur. publ. c. II. quaſt. 1. n. 166. in quibus caſibus venatio pre-
 ccaria merè eſt ſpontanea, & nullis præcedentibus precibus
 indulta. Sive (4.) Princeps in locis nimis remotis habens
 venationes, ad tantò feliciter quaſi poſſeſſionem Juris ſibi
 comperentis ab invaſione aliorum tuendam, earundem exer-
 citium ſub certo modo alicui concedat, *Friſch. loc. cit.* Rara
 etenim Principis in tali loco præſentia, facillimè vicinos ſpe
 prædæ inſeſcatos, inebriat quaſi & ad delinquendum invitat.
 add. *Perner. Inſtit. forenſ. p. 61.*

§. XXXIII. Ut autem omninò Principes hiſce caſibus,
 precariam alicui venationem concedentes, de Jure ſuo ſecuri
 reddantur, accipiens, literas, quas vocant, *Reverſales* dare ei
 tenetur, in quibus proſiteretur ſe venationem in certo diſtrictu
 ex mera gratia accepſiſſe, ſimulque promittit, quod nullo
 unquam tempore ſub alio titulo eam ſibi arrogare, vel aliter
 quam ſibi nominatim conſeſſa eſt, venationem exercere
 velit, & Domino liberrimam eam pro arbitrarij revocandi
 facultatem tranſcribit, qua optimè eſt confirmat *Noë Meurer*
Tr. vom Jagt- und Forſt-Recht/ quando ſcribit: *Zu Zeiten*
begibt

Begibt es sich auch / daß etwan gütlich / um mehr Friedens oder um etwas Nachlassung willen / oder aber die Hölzer und Jagten so gar entlegen / und also nicht wohl zu bejagen und zu handhaben / und damit nicht andere Benachbarte sich derselben gebrauchen / in ein Possession dadurch heimlich eindringen / ein Herrschafft aus Gnaden und angeregten Ursachen / auf ein Revers / sondern Personen / ein sondern Bezirk und Platz / den mit einer Maass und solcher Form / die doch nach Verleihung iederzeit zu ändern / zu bejagen eingiebt. *cit.* von uns aus Gnaden / und durch ein Revers zugelassen Jagens = Gebrauch *p. 31. ubi & ejusmodi Reversalium formulae inveniuntur.* *add.* Befold. *ebef. Pract. voce Gnaden: Jagen.*

§. XXXIV. Inter personas autem, quæ sub literis Reversalibus venationem hanc concedere possunt, merito numerantur *Tutores & Administratores Illustrium Personarum*, non obstantibus, quæ in contrarium à *cit. Harprechto dissert. ebef. 14.* allata sunt. Siquidem *Tutores & Curatores personarum Illustrium*, ex rebus Illustri pupilli vel adolescentis donandi facultate, non ut alii tutores destitui passim tradunt Interpretes. *Gail. 2. obs. 72. num. 8. Carpzov. p. 2. c. 11. d. 48. num. 4. Gutierrez de tutelis c. 6. n. 9. seqq. Surd. Consil. 140. num. 35. donare siquidem laus Principum est, & ornamentum Nobilium, quo de multa vid. ap. Gail & Tiraquell. loc. cit. add. Lips. Polit. 4. c. 8.* Unde dicunt quod *Tutores personarum illustrium* æquè ac ipsæ donare possint, eò quod id conveniat hujusmodi pupilli vel tutoris personæ. *Cavalcan. de tut. n. 121. etiam extra causam meritorum & gratitudinis. Surd. d. l. n. 35. Jafon. Conf. 5. n. 73. modo id eo modo fiat, quò Princeps liberalitatem exercere consuevit. Surd. l. cit. n. 73. Multò magis in personam magnis erga Principem meritis subnixam Jus habent. per l. 12. §. 3. de administr. tut. l. 4. ff. ubi pup. educar. Surd. Consil. 140. n. 34. eò quod talis concessio non tam donatio, quam potius compensatio sit. l. 25. §. 11. ff. de*

ff. de hered. petit. Hahn. *ad Wesenb. tit. de donat. n. 4.* Carpzov. p. 2. c. 12. d. 15. n. 7. & id confirmarunt Facultas Juridica Francofurt. autore Brun. *ad l. 12. n. ult. ff. de administr. tutel.* sed & Lipsiensis ap. Carpzov. l. cit. def. 48. It. Tubingensis in ardua quadam causa anno 1688. teste Harpprecho *cit. dissert. tb. 13.* insuper & confirmat exemplo Besold. *in Thes. Pr. voce. Jagten.*

§. XXXV. Ostendimus hactenus quatenus usus Reversalium se exerat in Jure venationis, quo relicto, ad nobilissimam quoque & maximè usitatam *Apanagiorum* materiam me confero, ostensurus, quantum Reversales literæ circa illam locum habere possint. Non dubito igitur quin Sacratione studia tractantibus cognitum sit, in quam plurimis Regnis Primogenituræ Jus esse introductum. Idem etiam videmus in quibusdam Germaniæ nostræ Illustribus Familiis, cujus finis alius esse non potest, quam splendoris & dignitatis familiæ conservatio. Menoch. *Consil. 1032. num. 27.* & *Consil. 1171. num. 30.* Cum autem primogenituræ Jus, successionem in Imperio ac Regimine in solidum tribuat primogenito, iniquumque esset reliquos fratres ad mendicantem redigere, vel omnibus honoribus ac imperio arcere; ideò summa æquitate Duce Apanagium in familiis Illustribus est ortum, quo mediante fratribus postgenitis certa pecuniæ summa vel certi redditus, & quidem condigni Statui eorum determinantur, undè titulum & dignitatem tueri possint. Inde dicuntur Principes Apanagiati, alii Abbanagiati, *Abgesundene Herren / Besold. in Thes. pract. lit. A.* Quod elegantè exprimit Autor Thesauri Politici *part. 1. Relatione di Francia fol. 181.* Questo è costume ordinaria in Francia, non solamente nella Corona, mà in tutte le case gradni, chè il primogenito eredita ogni cosa, e gli altri hanno solamente tanto, che gli basta per vivere secondo la qualità sua. Il che conserva la Grandezza delli Stati, & ricchezza delle

delle case, che dividendosi per testa, verranno presto in niente. Quod Jus *negotiorum*, uti respectu fratrum durum forte ac rigidum nimis est; ita splendoris familiae conservanda intuitu æquissimum. Quod ipse Maximil. I. in Confirmatione Juris primogenit. in familia Ducat. Juliacen. de anno 1508. inter alia adduxit.

§. XXXVI. Principatuum divisio parit familiae obsecrationem, in tantum, ut accedente temporum serie & multiplicatione prolis, Posterii, Duces audiant absque Ducatu, Marchiones absque Marchionatu. Alexand. *Consil.* 52. n. 42. L. 4. Nevizan. *Consil.* 12. n. 6. Cravetta *Consil.* 395. num. 9. add. Hieron. Schurf. *Consil.* 17. n. 16. Cent. 2. Gail. 2. *Obs.* 153. num. 3. A quo abhorret quam maxime Scriptor Italicus in Commentario de Italia ita scribens: Spiaquemi viderint Italia tanti Marchesi, Senza Marchesato, Conti, Senza Contado Cavaglieri, che non hanno ne cavalli, ne speroni, ne livari, non poteva soffrire di vederè nella Cunigliana trentamarchesi ad un tratto sopra d' un ficoio perffamarfi. Oh! come mi venne à noia, il veder in Arcoce in Lodrone duemile Conti, e un sol Contado, molto stretto e povere. Pensate poiche mi dovea parere, vegendo i Marchesi di Genova, e i Conti di Piacenzaoi Cavaglieri di Bologna.

§. XXXVII. Fit igitur plerumque cum talia pacta in Familiis Illustribus ineuntur, ut sibimet invicem Reversales literas dent, in quibus consensum expriment, omniaque quæ in posterum invicem fieri volunt declarant, in primis verò primogenitus certos assignatos reditus quotannis strictè persolvere promittit? Apanagiatus autem, quod in primogeniti præjudicium nil tentare quocunque etiam sub prætextu velit. Cujus exempla extant in Ducatu Würtembergico, Ducatu Sabaudia & aliis, de quibus videri potest Georg. Henr. Springsfeld *tr. de Apanagio.* c. 3. n. 58. & 72. 73. D. Gabriel Schwed. *Introd. in Jus Publ. pact. spec.* c. 10. §. 10.

§. XXXVIII.

§. XXXVIII. Hac autem Apanagia Principum defumuntur ex domaniis von den Cammer-Güthern/Gall. Domaine & le reenu annuel. Steph. Pasquier. *L. 2. c. 16. des Recherches de la France.* Jacob. Menoch. *Consil. 704. n. 20. Et 23.* adeo ut nec frater cogatur Apanagium constituere ex bonis propriis, sed ex dominio. Betsius *c. 9. de Pact. fam. Illustr. fol. 603.* Menoch. *loc. cit.* multo minus Vasalli. Sonsbec. *de feud. p. 11. n. 46.* Wissenbach. *de feud. c. 9. n. 17.* Quæritur autem, an Status Provinciales die Landschaft apanagium constituere possentis obligati sint? Respond. quod non, Principes enim ex dominio onera publica præstare debent, neque eo nomine subditos gravare possunt, ac sic sentiunt Legistæ, Canonistæ & Feudistæ, quos longa serie citat Ernest. Cothmann. *lib. 4. Consil. 3. numer. 246.* Imo ne ad augendum quidem apanagium tenentur. Et sic anno 1583. F. Duci B. ab Ordinibus Provincialibus die Verbesserung des Deputats mit unterthänigstem Gesmpfen verweigert worden. Ita etiam ante aliquot annos in Illustrissima quadam Domo practicatum esse meminit cit. Springsf. *tr. de Apan. c. 7. n. 12.*

§. XXXIX. Quando autem domanium Principis est imminutum, ita ut apanagium non ferat, & tamen domino succurri ab Ordinibus æquum sit, creberrimæ in Comitibus Provincialibus de augmentandis domaniis instituntur deliberationes: Inter quas præcipuum remedium est charitativum ordinum subsidium per collectas, quia tamen precibus ab ordinibus consensuque eorum, non vero impetrative impetranda, sufficientibus etiam datis Reverfalibus literis. Cum enim ejusmodi subsidium quondam à Principe rigidius urgeretur, Status Provinciales ita duplicabant anno 1583. Daß das ihige Eurer Fürstl. Gnaden Anlangen nicht soll oder mag von uns/ als hierzu verpflichteten abgefordert; sondern müsse wie bey Ihrer Fürstl. Gnaden vorsefordert regierenden Fürsten auch beschehen/ allein præcario ersucht werden. Quapropter

F 2

etiam

etiam in literis hisce Reverfalibus, quas ea propter tradere tenentur, seq. verba annecti solent: Wir rühmen Unserer Getreuen Ritterschafft erwiesene Gutwilligkeit/ nehmen solche unterthänige Bewilligung mit besondern Gnaden auf / verführen hieraus Unserer Getreuen Ritterschafft sonderbahre Affection, & alia plura.

§. XL. Deinde domanium etiam in favorem Principis augetur vectigalium auctione, ac debitorum Principis à Statibus in se susceptà exsolutione. Equidem moris est, ut Provinciales Ordines potius domanium voluntate sua libera ad factas Reverfales subsidio augere, vel apanagiati as alienum agnoscere ac in se suscipere, quam apanagii additamentum decernere soleant, prout factum anno 1583. ab Ordinibus cujusdam Principis Imperii. Dictarum vero Reverfaliū forma non raro sequens existit: Dieweil auch die Stände Unser lieben und getreuen Landschafft / Uns Unsern Erben und Nachkommen regierenden Fürsten / nicht allein das Cammer-Guth / mit so viel paarem Gelde verbessert / sondern auch die alte und neue Schulden-Last / über sich genommen / und also zu Erweisung ihrer getreuen und unterthänigsten Zuneigung sich so hoch angegriffen / haben Wir Ihnen dagegen zu Bezeugung Unsers gnädigsten Willens / so Wir zu Ihnen tragen / aus freyer Willkühr versprochen / und zugesagt / thun auch dieses hiermit in Krafft dieses Reverfes für Uns / Unsere Erben und Nachkommen / so lange Uns / Unsern Erben und Nachkommen / die Summa Geldes als bewilligten Cammer-Guths-Besserung erfolgen / und der Landschafft obliegenden und vor ernennter Schuld-Last nicht abgelegt seyn würde / Ihero der Stände nicht allein mit Decimationen und andern dergleichen Exactionen zu verschonen / sondern auch Sie die Stände mit mehren Ansuchen der Schuld übernehmen / auch fernern Cammer-Guths-Besserung / ausserhalb wissenschaftlicher und kundlicher Landes-Noth / Reichs- und Türcken-Hülfe

uman-

umangeleget zu lassen / alles treulich und ohne Gefährde / add.
 Springsfeld. d. *Tract. c. 7. n. 44.*

§. XLI. Ceterum fit nonnunquam ut ipsi apanagiati, postquam jam suum à Primogenito acceperint deputatum, grande æs alienum contrahant, ac idcirco Ordines Provinciales primogeniti fratris, blandis ac persuasoriis verbis, ad conservandam reputationem ac auctoritatem suam pro charitativo subsidio compellant. Quo facto, nonnunquam ii Ordines, qui prudenter etiam post genitorum Principum clementiam ac favorem aucupari debent ac solent, ad certas Reversales daß sie hinführo die Stände mit mehrern Ansuchen der Schuldübernehmung / oder anderer dergleichen Hülf: Leistung gänglich verschonen wollten / æs alienum Apanagiatorum in se precario suscipere assolent. Ac ita anno 1583. & 1588. à Statibus Provincialibus D. B. practitatum.

§. XLII. Ex præsuppositis hisce decidenda venit illa quaestio non inelegans, *An ordines, Apanagiatos Principes captivos, suis sumptibus redimere teneantur?* quam movet Belsold. *Dissert. Nomico-Polit. L. 1. Disp. 5. n. 16.* ac indecisam relinquit: Puto tamen distinguendum esse, aut cum consilio Ordinum svasuque bellicam expeditionem Apanagiatu susceperit, in eaque ab hostibus capitur, quod absque dubio relaxationem ejusdem ordines facere teneantur. vid. Maul. *de Homag. tit. 8. per tot.* Sin non consilio svasuque eorum, ad nihil tenentur, nisi itidem ex gratia vel spe alius favoris, sub literis Reversalibus eum redimere velint.

§. XLIII. Memini quoque me legisse, quod interdum Jure familiaritatis primogenitus cedat administrationem secundogenito vel ad tempus, vel in perpetuum, Peregrin. *vol. 3. Consil. 4. num. 9.* Paul. de Castro. *Consil. 129. col. 3. v. 11.* atque eo ipso sibi non præjudicat: Eo enim jure si quid potest videri permissum, non derogat juribus permittentis. Peregrin. *cit. loc.* Et in hoc casu tutissima pro primogenito via

est, ut literas Reversales sibi exposcat, in quibus administrans cavere debet, se convento tempore cessurum, nec quicquam in ipsius suscepturum præjudicium. add. Springsf. *de Apanag.* c. 13. n. 20.

§. XLIV. Notissimum porro est quemlibet favori pro se introducto renunciare posse, quapropter potest quis cum primogenito pacisci, quod non velit petere Apanagium. *Q. igitur, si tertio genitus promittat fratri primogenito, sub Reversalibus literis, se non petiturum Apanagium, an eo mortuo possit à secundo genito, si succedit, petere, vel an istud pactum transeat ad secundogenitum Successorem?* Florianus de S. Petro in *l. ut pomum ff. de Servitutibus in Glossa* scribit: quod promittens non petere victum & militiam à tali fratre super feudibus, illud pactum sit personale, & non transeat ad fratrem Successorem. *l. Jurisgent. §. pactorum ff. de pactis.* Secus autem si in ipso pacto esset expressa causa vel ratio pacti, puta ne feudum extinguatur, vel minuatur, tunc enim esset pactum reale & transfiret ad Successorem. Brunn. in *l. 3. §. opus ff. de alien. judic. mut. causa fact. & in l. fin. ff. de N. O. N.* Ego itidem in hac controversia verba literarum Reversalium inspicienda esse judico, an in favorem primogeniti solum sint concepta, ita ut personam potius quam ditionem ipsius respexerit, an verò ad liberandum forte Ducatum ab are alieno; priori casu personale; posteriori reale pactum erit, & Successor eo uti poterit.

§. XLV. Pertractavimus hæcenus varias causarum figuras, in quibus Reversales literæ locum habent; nunc ad Jurisdictionalia nostra delabitur oratio, in iis autem præprimis maximus Reversalium usus sese sistit, & quidem circa *Remissionem facinorosorum* eorumque transportationem. Quæ remissio orta est apud Romanos primùm ex mutua Jus dicentium conventionione, intercessu postea temporis, cum insignis ejus in Republica appareret utilitas, paulatim introductum,

ductum, at omnes Magistratus ad Instantiam Iudicis competentis reum sistere atque remittere tenerentur. Maxime siquidem Reipublicæ interest, scelera eo in loco puniri, in quo perpetrata fuerunt; idque propter exemplum, ut qui nondum deliquerunt, à criminibus atque delictis abstineant, punitione delinquentium deterriti. *l. 28. §. 15. ff. de pœnis. Nov. 134. c. 4. §. si quis vero. Joh. Aloyf. Riccius Decis. p. 6. collect. 2214. Ludov. Pegverra Decision. Catalon. 62.* Imò nullibi locorum expeditori modo processus inquisitorius institui & punitio decerni potest, ibi est faciliore labore Judex omnia expedire potest propter præsentiam vel testium vel aliorum indiciorum, quæ extraneum omnino latere possunt. Andr. Rauchbar. *p. 1. qu. 50. num. 8. Carpzov. Prax. Crim. pag. 3. qu. 110. n. 50.* Tum etiam, quia plus solatii accedit læsis istius criminis, si in eorum conspectu vel loco delicti commissi vindicta de fontibus sumatur. *d. l. 28. §. pen. ff. de pœnis. Matth. Welenb. par. ff. de accusat. n. 7.* Denique, ne illi, qui damnum passi, cogantur extra Provinciam litigare, quod durum esse ait *Nov. 69. c. 1. Rauchbar. & Carpz. cit. loc.*

§. LXVI. Verùm utut has remissiones delinquentium ubivis locorum nondum in desuetudinem abiisse, sed necessitatis adhuc esse nonnulli statuunt, vid. Thoming. *Decis. 5. num. 4. Kœppen Decis. 43.* tamen iis generalis Germaniæ consuetudo derogat, & in hoc muratus est Reipubl. Status. Siquiquidem in nostro Rom. German. Imperio non uti olim omnes Provinciæ uni Domino parent, sed Jurisdictio patrimonialis facta est, i. e. hodiè Judex domicili vel ejus loci, in quo reus est deprehensus ad remissionem obstrictus non est. Gail. *de Pac. publ. c. 16. n. 30. Welenb. Paratit. de accus. n. 8. Modest. Pistor. Consil. 29. n. 6. & 7. Vol. 1. Prosp. Farinac. in pr. Crim. l. 1. tit. 1. qu. 7. n. 28.*

§. XLVII. Non in totum omnis cessat remittendi delinquentes usus. Id tamen certum est amicitia magis, vicinitatis

nitatis ac urbanitatis jure, quam necessitatis fieri, ideò, quoniam valde proni sunt homines ad Jus sibi aliquod circa aliena, ex quovis actu semel atque iterum permisso fingendum, adhibent Antigraphum seu Reversales literas, quibus Judices loci ubi delictum commissum sibi cavent, nihil scilicet per hanc remissionem, quam non jure sed precibus obtinuissent, Jurisdictioni vel Superioritati ipsorum derogatum iri, seque in simili casu idem facturos esse. Andr. Gail. *de P. P. L. 1. c. 16.* Petr. Theodoric. *Coll. Crim. Disp. 4. tb. 3. Pit. D.* Carpzov. *p. 2. const. 22. d. 3. n. 5.* Imò in Praefecturis Judices die Amt-Teute und Schöffer v. g. à vasallo merum Imperium vel criminalem Jurisdictionem habente, datis Reversalibus vel facta promissione, quod idem in simili casu facere velint, remissionem delinquentis sub ipsius Jurisdictione degentis petere debent. Carpzov. *Pr. Crim. p. 3. qu. 110. num. 59. seqq.* add. Frisch. *fil. dissert. Lipsie habita de Remissione delinquentium c. 3. §. 5.*

§. XLVIII. Actum est de remissione, agendum restat de Transportatione, quæ hodie absque requisitione Domini territorii fieri non potest, quia Principes & Status Imperii Jurisdictionalia magis quam patrimonialia curant, & potius de his, quam illis sibi aliquid detrahi patiuntur. Klock. *Consil. 147. n. 90.* Summo igitur observant rigore ne circa ea præjudicii quid ipsis oriatur. Quapropter plerumque per requisitoriales literas rogantur, vel literæ salvi conductus petuntur, plerumque vero etiam literæ Reversales permittenti traduntur, quibus cavetur eodem quem supra descripsimus, modo. add. Befold. *Thes. Pract. Lit. D.* ubi acta, in causa Ortenburg contra Bajetti allegat.

§. XLIX. Occurrunt quoque Reversales literæ in *Retorsione Juris iniqui.* Quæritur igitur an uti liceat eo jure adversus eam civitatem quæ antea consuetudinem iniquam contra retorquentem nondum exercuit? Resp. Quod non, si enim est civitas, quæ hereditates, legata & fideicommissa, vel

vel omnino non, vel nisi certa quapiam re detracta ad alia loca transferri quidem non patitur, attamen hoc jus non indifferenter adversus civitates omnes exercuerit, hæ civitates adversus quas Jus hoc exercitum nondum est, retorsionem contra illam civitatem quoque prætereendere non possunt, non obstante, quod illa civitas jam contra alias fuerit usa. add. *Constit. Elect. 38. §. Wenn aber ibique Moller. n. 7. Andr. Goldbeck. de Gerada c. 9. n. 51. Matth. Berlich. p. 3. concl. 51. n. 27.* Est enim retorsio instar defensionis, quæ nunquam habet locum nisi offensio præcesserit. *arg. l. 44. sub fin. ff. de pact. l. 59. de administr. tut.* Non autem præsumitur exercuisse, consuetudo enim est stricti Juris, ideo in individuo probanda. *l. 39. ff. de LL. Ant. Faber. Cod. Sabaud. L. i. t. 2. def. 45. n. 19.* In dubio autem recurritur ad libros publicos, ex quibus colligitur an ejusmodi casus evenierit, præsertim usu hodierno, ubi ut plurimum exiguntur literæ Reverales Daß auf zutragenden Fall hinwiederum dergleichen Abfolge geschehen solle. *Reinh. Rosa addit. ad Moller. b. n. 7.*

§. L. Porro in universa fere Germania receptum est, ut Principes ac Magistratus subditos sive delinquentes carceribus adstrictos non dimittant, priusquam juramentum de non vindicando carcere, vulgo Urphedam præstiterint vel potius sub juratis Reveralibus de iis non vindicandis caveant. In quibus Reveralibus Magistratus interdum eò audacia procedit, ut subditos carceri mancipatos in iis cavere cogat de se non vindicando etiam judicio legitimo i. e. solenni processu de quibus eleganter Carpzoy. *p. 2. c. 36. d. 3.* quæ Reverales strictè sunt interpretanda. *Natta Conf. 42. n. 3.*

§. LI. Frequentissimum itidem est per Germaniam, ut Magistratus, Scabini aliique officiales in ipso officii ingressu juramento obstringantur. *p. l. 13. C. de Judic. Joh. Pet. Surdus Conf. 261. in fin. Joh. Petr. Fontanella de pact. dot. al. claus. 4. gloss. 10. p. 1. num. 122.* Et hoc de consuetudine totius mundi

G

receptum

receptum esse tradit Don. Gars. Mastrill, *de Magistrat. L. 2. c. 2. n. 51.* In quibusdam tamen Provinciis insuper literas Reversales Domino dare tenentur, in quibus declarant fidelitatem futuram, promittentes omnia neglecta in pristinum statum aut reducere, aut æquivalens præstare velle. Nec hoc fidem Ministri facit dubiam Menoch. *L. 6. Præsumt. 52. num. 7.* Qui enim probus Minister est, quique justitiæ non minus, quam æternæ salutis memor, petitas Reversales manu sigilloque suo munitas, tradere non gravabitur.

§. LII. Maximus etiam Juris territorialis effectus consistit in *Receptione subditorum.* Myler. *de Stat. Imp. p. 2. c. 38. §. 2.* Mascard *V. 3. Cons. 1397. n. 26.* cum verò sæpius se offerant, qui Dominum adhuc habent, in cujus præjudicium nihil stipulari possunt; idcirco receptum in Imperio ad lites præcavendas, ut non prius acceptentur subditi, quam exhibuerint literas suas Reversales à priore Magistratu datas, daß sie nunmehr frey / niemand eigen / auch sonst kein nachjagenden Herrn haben.

113
§. LIII. In *Renunciationibus Jurium* expressis quam maximè etiam interveniunt nostræ Reversales. Sic Christianus Dux Brunsvicensis ac Lüneb. Episcopatu Halberstadiensis 18. Jul. 1623. renunciavit: Daß er aus Beyförg allerhand feindlicher Verfolgung / dadurch das Stiff in äußerstes Verderben gestürzet / oder etwan gar der reinen Evangelischen Lehre beranbet werden möchte / aus reifem Rath und gepflogener Deliberation Seiner Frauen Mutter und Herrn Bruders Idden / selches ad manus Capituli resignire / also daß zur neuen Election zu schreiten niemand hinderlich seyn würde. Verreversire sich deswegen auf beste Weiß und Form. vid. Springsfeld. *de Apanagio cap. 3. num. 246.* Ex Historiis quoque liquet; quod in Dania anno 1527. Episcopi in Conventu Arosensi publicis ac solemnibus Reversalibus
lite-

literis omne Imperium mundanum à se abdicaverint, & in Regem transtulerint.

§. LIV. Filia quoque ac sorores Principum & Comitum dote constituta ac cauta, juramento corporali, ante factam copulationem vel ingressum thori maritalis, renunciare debent hereditati. Besold. *Dissert. Nomic. Polit. II. n. 10.* ac literas Reversales manu propria, sponisque subscriptione munitas, quæ vulgò *Verzeich: Briefel* indigitantur, desuper edere coguntur. Gail. 2. *Obs. pract. 148. num. 7.* Si verò temporis angustia ac qualitas ante copulationem, juratam renunciationem non admittat, altero vel tertio die mane fieri potest ac debet, ac ita in nuptiis Cels. Principis Ernesti D. S. Altenburgi habitis practicum est, teste Springsfeld. *de Apanag. c. 12. n. 62.* Sic Carolus V. Gallia Rex cum filiam Mariam elocaret, Hannonia Comiti Guilielmo Anno 1374. ab illo fuit stipulatus, ut sub literis Reversalibus juri in Regnum Delphinatumque renunciaret, non quod opus esset, cum certum sit, que le Royaume de France ne tombe point en quenouille, sed quia tum recens erat vulnus iniquæ contentionis. Joh. Tilius *comm. de Reb. Gall. Besold, dissert. II. num. 10.*

§. LV. Transeamus jam ad *Fendalia*. Et quemadmodum Vasallus Domino ad fidelitatem & defensionem est obligatus, ita Dominus vicissim Vasallo suo tenetur, siquidem inter utrumque mutua est obligatio, ut est text. *in c. 1. §. Dominus de for. fidelis. Zas. p. 7. n. 56.* & judicatur uterque ad paria. Afflict. *c. 1. n. 13. de for. fidelit.* exceptis quibusdam casibus ap. Afflict. *Decis. Neapol. 265. num. 2.* tenetur autem Vasallus & juramentum fidelitatis Domino præstare: Imò usu in quibusdam Germaniæ locis insuper receptum est, ut non contentus sit Dominus sola juramenti præstatione, sed Vasallus literas Reversales Domino edere teneatur, quibus fidem ulterius sub sigillo & manu sanctè promittit, & hæc

Reversales videntur ortum trahere ex pacto, ut Dominus feudi de Vasalli fidelitate securius reddatur. Wehn. *Observ. pr. voce Revers.*

§. LXVI. In omni etiam investitura feudali de praxi hodierna confici solet Instrumentum, ut illa ejusque tenor per illud probari possit, quod breve testatum appellatur. Atque hoc si investitus sibi dari petat, Dominus denegare non poterit, ut scribit Wesenbec. *de Feud. c. 8. n. 15. & 31.* Rosenth. *de feud. c. 6. concl. 67.* Sicut autem Dominus ad hoc est obligatus, ita è contra Vasallus Domino Antapocham ejusdem argumenti (quæ vulgo literas Reversales, aut Reversalia ein Lehen: Neversß nuncupant) dare tenetur. Et sic quotidie usu observari testatur Rosenth. *c. 6. concl. 67.* Vultej. *L. 1. c. 7. n. 42.* in quibus literis vasallus faretur, quod sane rem in feudum à Titio acceperit sive recognoverit, eique propterea juramentum præstiterit, solentque in his pacta Investiturarum paucis, retentis formalibus verbis repeti, ac plerumque etiam res feudales enumerari, quandoque fines & mensura earum ac pertinentia, ut vocant, unâ recenseri & describi, ad hunc effectum, ut si vasallus quedam negare velit, plene contra ipsum probent, & sufficientem præbeant fidem. Sic quotidie in practica servari testatur Schneidew. *Part. 5. de feud. n. 17.* & Rosenth. *Conc. 8. incl. 33. n. 4.*

§. LVII. Notandum etiam in Saxonia ubique fere esse receptam *Simultaneam Investituram*, quæ est actus, quo Dominus consensu possessoris vasalli, aliquem, fidem ipsi promittentem, solenniter in vasallum recipit, ejusque Jus in feudo cum alio commune, per quod in illud succedat, tribuit. Germ. *die gesammte Hand!* It. *die Mitbeschnschaft.* Competit per hoc Jus in feudo cum alio commune seu simultaneum, ne igitur in præjudicium simultaneæ investitorum possessor quid alienet, sibi met invicem dant Reversales literas, possessor quidem, quod nihil in simultaneæ investi-

investitorum damnum suscipere, & investitus, quod in præjudicium possessoris nihil attentare, nec suum alio quam debito modo & tempore exigere velit. Magnif. DN. Struv. in S. J. Feud. cap. 9. aph. 14. seqq. & passim Rosenth. c. 6. concl. 69.

§. LVIII. Nihil etiam hodiè præsertim in Feudis Imperii Regalibus usitatus, quam ut in casum deficientis familiæ *Expectativa* cuidam concedatur, Germ. Ein Anwartschaft/it. Ein Gnaden Lehn, quod plerumque ejusmodi Investituræ conditionales soleant à Principibus impetrari, & ex gratia pro bene meritis concedi. Besold. Thef. præf. voce Geding. Quoniam autem certis sub conditionibus conceditur, fit ut literas *Expectativas* tradens sibi per Reversum cavere jubeat, quod acceptans destinatum tempus expectare, in præjudicium possessoris nihil suscipere, & grata id interim mente agnoscere velit, add. Rosenth. c. 6. concl. 6. n. 4. latè H. Pistor. p. 2. qu. 30. n. 6. Gail. 2. Observ. 150. n. 2. Quæ concessio non est prohibita, nec inducit votum captandæ mortis per dicta Illustr. & Magnif. DN. Struv. S. I. F. c. 7. apt. 5. num. 4. Vultej. L. 1. c. 7. n. 48. H. Pistor. p. 2. q. 25. Janus ab Arcedura *Conclus. feudal. 5. c. 1. n. 6. seqq.*

§. LIX. Notum etiam est ex *Jure sequela*, quod Vasallus Dominum defendere non solum in, sed etiam extra territorium, teneatur, maximè si Dominus feudi personaliter bello inter sit. Nonnunquam verò Vasalli quidam eximuntur, acceptis Reversalibus literis à Domino directo, quibus se postea defendere possunt. Hinc cum in conventu Provinciali Electoratus Saxon. de anno 1622. Vasalli quidam deducebant, se extra territorium Electorale servitia præstare haud obstructos esse, prætendentes Reversales Elect. Saxon. sub datis Witteb. anno 1423. Hal. & Dresd. 1547. Lips. 1553. per quas ipsis cautum, quod non teneantur extra territorium militare, replicabat Sereniss. Elect. Saxon. Johann. Georg. G 3

Er stellet solches an seinen Ort / könnte sich aber der gesuchten Confirmation nicht erklären / weil die Acta, woraus solches zu ersehen / erst müssen nachgeschlagen werden / als würde er nicht verdacht werden / wann sie dasjenige / was zu Erhaltung ihres Rechts dienlich / in gebührende Obacht nehmen / und um so viel desto mehr / weil sich bey ihres Groß-Herrn Vaters Leben die Ritterschafft und Lehens-Leuthe zur Gotthaischen Reichs-Expedition hat brauchen lassen / doch deswegen kein Reversß productiret wird.

§. LX. Jus *Delectus & Lustrationis* Principibus competere tralatitium est, per tradita Knichen de *Jur. Territor. cap. 3. n. 352. Bocer. de Regal. c. 2. n. 14*. Quibus verò equis Nobiles feuda tenentes comparere debeant, constat partim ex literis Investituræ & Reversu à Valallo dato, vel etiam ex Regestis lustratorii Muster-Büchern / metatoriis, breviculis Quartiers Zetteln / qui cum quandoque majori numero, vel etiam alio modo sese sistant, perunt à Domino Reversales literas, in quibus ipsis cavet, quod non ex debito, sed in honorem & singulare obsequium id fecerint, adeoque in posterum præjudicio esse non possit. add. Knichen. *loc. cit.* Strauch. *Exerc. Jur. publ. 9. 1b. 14.*

§. LXI. Promissimas sub initio hujus capituli hic annectere quosdam casus, in quibus falsò à Doctoribus literarum Reversalium exactio conceditur. Quæstio igitur est elegans: *An si Evangelicus in loco Pontificio moriatur vel occidatur, non aliter defuncti cadaver deduci permittatur, nisi soluto pretio, & datis literis Reversalibus, sive à consanguineis defuncti, sive à Magistratu domicili?* Quam affirmat. Befold. *Tbes. Pract. voce. Durchführung der Todten.* Contrarium autem est verius, quia funeris deductio in se considerata actus jurisdictionalis non est, ex quo quis aliquam hujus imminutionem aut detractionem metuere necessum habeat, neque etiam religionis disparitas hic aliquid facere potest, cum per Instrum. Pac.

Pac. Osnab. art. 5. §. 12. utriusque religionis affectu hactenus pari jure gaudeant, æqualique justitia & protectione tuti, spectatim verò quoad Jus & honorem sepulturæ, & ne quid ab iis exigatur Joh. Schilter in *Prax. Jur. Rom. in foro German.* Ex. 21. tb. 31.

§. LXII. Ulterius in hac deductione vel transportatione mortuorum quæritur; *An licentia Magistratus illius loci per quem defunctus portatur, opus sit, Et an à Magistratu literas Reversales petere possit?* Quod valde inter Dd. disceptatur. add. Casp. Klock. T. 1. *Conf.* 10. n. 477. qui licentiam necessariam statuit. Verùm potius illis, qui nudam tantum denunciationem requirunt. *Befold. cit. loc.* Brunn. ad l. 3. ff. de sepulchr. violat. n. 3. subscribo per l. 3. §. 4. ff. de sepulchr. violat. l. 8. ff. de Religios. maximè cum nemo impediendus sit uti via publica. Communis siquidem hominum inter se obligatio, qua quilibet cujuslibet necessitates, quantum citra fraudem suam fieri potest, sublevare tenetur, omnes adstringit, ut quamdiu intra innoxiam utilitatem usus illius subsistit, is absque difficultate concedatur, deinde propter publicam utilitatem sepultura magis est promovenda, quàm impedienda. l. 43. d. t. Gars. de *Expens.* c. 8. n. 18. Et 25. Phil. Alb. Orth. de *Jur. conduend.* c. 4. fin. p. 164. Inde & hic Reversalibus literis opus non est, nec de Jure Magistratus, eas postulare potest, quia nec actus jurisdictionalis est, ut est in casu maleficii, quando captivus deducitur, ubi tamen etiam requisitionem salvi conductus & literarum Reversalium urbanitatis esse diximus. add. cit. Orth. c. 8. pag. 268. Sic Elector Saxon. in *Resol. Gravam. Prov.* tit. von Just h. Sachen. §. 44. solam denunciationem nec Reversales requiri constituit. Quam denunciationem etiam exigit Hahn ad *Wesenb.* tit. de Religios. n. 5. *Jur. Durchführung einer Braut.*

§. LXIII. Occupati eramus hactenus, in explicando Reversalium usu circa Statum publicum, restat ut paucis etiam

circa

circa privatum deducamus, cum latiore ejus deductionem pagellarum angustia haud permittat. In hereditatibus igitur dividendis maxima sæpè oriuntur controversiæ, penes quem Instrumenta hereditaria deponenda v. g. feudalia, privilegia, obligationes, & decitum est in *l. 4. §. fin. l. 5. ff. famil. eriscund.* quod manere debeant penes illum, qui majori ex parte heres est, & cæteris copiæ descriptæ & recognitæ dentur, addito reversu ab illo qui retinet, se originalia ipsa, quoties opus fuerit, coheredibus restitutorum. Quod si nemo ex majori parte heres sit, tunc regulariter Senior juniori, dignior inferiori & mas sæminæ præfertur. *l. fin. ff. de fid. Instrum.* Imò forti hæc res committenda, vel in loco publico deponenda. *Mev. p. 5. D. 331.* v. g. Es verspricht hiemit der älteste Bruder/ bey Verpfändung seiner Güther/ daß so offte die andern dieser Documenten benöthiget seyn/ er ihnen dieselbe so fort/ jedoch gleichfalls vermittelst ausgestellten Reversal - Brief/ daß er finito usu solche Instrumenta wieder einliefern/ ausantworten wolle.

§. LXIV. Deinde in transactionibus criminum, quæ jure permittente fiunt ex famosissima, *l. 18. C. de transact.* de qua vid. *Decian. tr. Crim. l. 3. c. 34. n. 12. seqq.* quandoque interveniunt literæ Reversales, in quibus dans, qui accusator fuit fatere cogitur, se postea nullo modo contra eum acturum, nec etiam facturum, ut alii de eodem crimine certiorerentur, in summa ut transactio ipsi nullo modo præjudicio sit. *conf. Stryk. Cautel. Sect. 3. c. 7. §. 8.*

§. LXV. Sæpissimè quoque in Republica contingere solet, ut negotiis suis attenti satis, nec quicquam facile, quo conditionem suam meliorem reddere valerent, secure negligentes, cives fortunæ inclementia id experiri coguntur infortunii, ut ad extremam redigantur inopiam. Non minus igitur æquitatis ratio, quam civilis beatitudinis conservatio exigit, ut literis Quinquennialibus ipsis succurratur, per trada

dita Mev. *Discuss. de Levam. inop. debit. c. 4. discuss. 8. num. 7.*
 Germ. Quinquennell oder Anstands-Briefe. Ita tamen, ut
 literas Reversales dent illi debitores, in quibus sincerè pro-
 mittant, quod ex necessitate ad has inducias compulsi sint,
 immane quantum laboraturos, ut omni penitus vinculo,
 quo suis obstricti creditoribus, meliore fortuna utentes se
 eximere velint, absonderlich weil er von aussenstehenden Schul-
 den / welche mit Handschrift und seinem Register beweislich so
 viel noch zu gewarten / wovon er seine Creditorn hinfünftig
 redlich befriedigen könne u.

§. LXVI. Licitum porro est litigantibus *causam ordi-
 nariam executivè vel summarie tractare*, hinc pacto ad hoc se
 obligare possunt, quod etsi à multis negetur, qui solemnitates
 judiciorum volunt esse irrenunciabiles. *arg. l. 38. ff. de pactis.*
 Recte tamen hoc defendit Brun. *Proc. Civ. c. 1. n. 18.* Interest
 siquidem Reipublicæ lites levato componere velo, quam
 longo annorum spatio judicia inquietare. Formulam repe-
 rimus apud Stryk. *Caut. Sect. 1. c. 5. §. 20.* ubi quis solenni
 Reversu renunciavit ordinario Processui his verbis: *Esse*
auch künftigen mein Gläubiger dieses angelegten Postes halber
zu klagen verursacht werden; So will ich durch gegenwärtigen
Revers dem Processui ordinario renunciiren / und hingegen
ad paratissimam executionem cum clausula qvarentigii mich
obligiren / &c.

§. LXVII. Nonnunquam etiam res pretiosa pignori
 datur creditori, cum autem sapius multum intersit, ne illa
 res in aliorum manus perveniat, certi tamen juris sit credi-
 torem inscio debitore pignus iterum tertio cuidam pignori
 dare posse per *tit. Cod. si pign. pignor. detur.* Utile est, ut
 debitor, mediante Reversu, sibi prospiciat, ne creditor inscio
 & invito debitore oppignoret, sic ipsi omnis ulterior clancu-
 laria oppignoratio erit adempta. Alia adhuc remedia vid.
 apud Mev. *s. D. 343. n. 9.*

H

§ LXVIII.

§. LXVIII. Maximus literarum Reversalium usus sese exerit in *Precario*, in quo is, qui precario rem concedit, non contentus esse debet, si alter precibus usum rei exoptat, præsertim si rem immobilem concernat, vel Jus quoddam in alieno. Necessum est itaque, ut exprimas clarè, te precario usum Juris alteri concedere velle, quo ita de concedentis appareat animo, & è contra petens, mediantibus Reversalibus literis, declarare debeat, se non alio quàm precarii titulo petiisse & accepisse. Quæ cautio ratione revocationis maximè id operatur, ne alter, sin absque omni cautione ejus petito annuas, hoc titulo servitutem quandam acquirere inde possit. vid. Stryk. *de Cautel. Sect. 2. c. 2. §. 6.*

§. LXIX. Denique ultimo loco notandum, literas Reversales quam maxime etiam intervenire posse, in emptione venditione, cui plerumque pactum de retrovendendo adjicitur. Certum autem est, verum dominium per primam venditionem tunc transferri, arg. *l. 4. C. de pact. inter emt. & vend.* Mynsing. *6. obs. 70.* idè ex Jure illo dominii res interrim obligari potest, Gail. *2. observ. 16.* Klock. *T. 2. Cons. 42. n. 181.* Ne ergo oppignoretur interea, initio venditionis literas Reversales à venditore petere potest emtor, in quibus declaret se prædium nullo modo in alium esse translaturum, cui promissioni postea est standum.

CAPUT. IV.

De Forma Literarum Reversalium.

S U M M A R I A.

- I. *Literæ Reversales scribantur in charta munda & integra.* II. *Exprimatur Nomen proprium.* III. *Subsignentur.* IV. *Omnia in iis contenta exactè cohereant.* V. *Cautus sit Princeps, ne subditis majora promittat, quàm que servare possit.* VI. *Non probant de iis, quarum expressè non facta est mentio.* VII. *Reversales literæ*
Vasal-

Vasallorum, quas dominis dant, quidam circa renovationem Investiturae operentur. VIII. Controversia feudales ex literis prima investiturae sunt decidenda.

§. I.

Post literarum Reverfalium objectum, ipsa sese nobis Forma exhibet inspicienda. Quae etsi latius tractari possit, attamen ne verbosa fiat Disputatio mea, paucis me expediam. In illa autem ante omnia considerandus ordo Scripturae, an scilicet omnia requisita habeat veri Reverfus, id enim ad probationem maxime juvat. Menoch. de A. J. 2. cas. 94. n. 2. Principaliora requisita ergo sunt, ut in charta munda & integra conscribantur, quae si est maculata, rasa aut lacera, nihil probant. Myns. Cent. 1. Obs. 80. in addit. vel si forte rasa aut cancellata sit, consveta addenda est cautela ap. Everhard. de fid. Instrum. c. 3. n. 48. Joh. Petr. de Ferrar. in pract. tit. 15. gloss. 3. n. 3. Post scripta autem in hisce literis sunt vitanda, nisi aequae a conscribente subscribente subscribantur. Farinac. quest. 153. n. 4. §. 5. deinde Reverfus inscriptio requiritur secundum Menoch. loc. cit. In primis scribentis nomen & cognomen haec scripturae habeant, quid enim probare vel juvare poterit Scriptura sine nomine, cum semper obstat exceptio: Non est nominatus in Instrumento, & sine his literis nunquam creditur. Bertach. Repertor. verb. Epistol. n. 3. add. Mascard. de probat. concl. 626. num. 40. ubi dicit: si literae non habent nomen scribentis, etiamsi ejus Sigillo essent signatae, nihil tamen eas probare. Carpzov. L. 3. Resp. 81. n. 22. §. 25.

§. II. Addenda porro in subscriptione expressio Nominis proprii. conf. Stryck. Dissert. de Nomine proprio, quae plenum robur illis tribuit, adeo ut subscribens perinde habeatur, ac si totas literas conscripsisset. Carpzov. p. 2. const. 20. def. 9. num. 9. Ruland. de Commissar. L. 5. c. 34. num. 8.

præsumitur enim probare omnia Instrumenti contenta. H. Pistor. p. 2. qu. 49. num. 24. Menoch. d. l. num. 24. quod procedit etiam si scriptura ab alio confecta. Menoch. L. 1. Præsumt. 66. n. 7. Illa etiam plenam contra scribentem fidem facit. l. 9. §. 3. ff. de Jur. Dot. Decian. V. 2. Resp. 108. n. 62. Inducit etiam consensum & obligationem. l. 8. §. 15. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solv. Carpzov. p. 1. c. 17. d. 17. num. 4. Cravetta Consil. 25. num. 13. Hæc omnia procedunt, si subscriptio non fuerit restricta, potest enim restringi consensus, ad certum negotium. Carpzov. L. 5. Resp. 3. num. 8. De phrasi manu propria; an addenda? quæ extat pr. Inst. de emt. vendit. dubium est, abundans fere cautela est, cum præsumtio sit illius esse manum, cujus & nomen subscriptum; à recepta tamen praxi non facile recedendum esse iudico. confer Dissertat. DN. Linckii JCTI Altorf. de Manu propria.

§. III. Ad formam externam porro spectat *Subsignatio*; nam certum est, literas non mereri autoritatem, nisi sigillum iis appendatur. Uffenbach. de Judic. Aul. pag. 251. Everhard. de fid. Instrum. c. 12. n. 16. Theodor. Hæping. de Jur. Sigill. c. 11. §. 3. num. 224. Inducunt enim talia sigilla intentionem scribentis voluntatem. Covaruv. T. 2. pr. quest. 22. n. 9. Imò si subscriptione destituantur literæ, & certò de apposito sigillo constat, subscriptionis vim habet. Felin. in c. supr. n. 17. seqq. de fid. Instrum. Hæpink. d. c. 11. §. 4. num. 294. add. Mascard. Concl. 626. n. 4. Locus & tempus etiam hasce literas faciunt perfectiores, circumstantia enim loci & temporis certitudinem parit, aliàs ambigua erunt. Boërius Decis. 37. num. 27. Plura, quæ observanda, requisita vid. apud. Dd. citat.

§. IV. Quoad internam formam, quam pro ingenii tenuitate supra jam latius deduximus, notandum in genere, ut omnia in iis contenta exactè cobareant; fieri etiam solet, ut

ut nonnunquam tenor alius Instrumenti in iis repetatur, quemadmodum in Reverfalibus Ministrorum, quas Domino dant, videmus, ut tota Epistola, vulgo *der Bestallungs-Brief* in iis repetatur. Imò alia nonnunquam iis immisceatur, quæ quam maximè in diversis causarum figuris supra jam demonstravimus. Cautelas porro varias hic adducere possemus, tam circa personas, quam circa res. Ast quoniam illæ etiam in aliis negotiis obveniunt, & quam maximè à Dd. jam notatæ, inprimis Illustr. Stryk. *de Caut. Sect. 1. c. 2. 3. 4.* actum agere nolui, speciales saltem quasdam circa has literas adhuc notaturus.

§. V. Demonstravimus sæpius fieri solere, ut Principes Ordinibus Provincialibus literas Reversales dent, in quibus de variis negotiis cavent. Omnino autem requiritur, ut Princeps hic cautus sit, ne forte majora subditis promittat, quàm postea servare possit, vel Reipublicæ expediat. Præsertim, quod nimia veterum Principum facilitates non raro maximis rebellionibus causam dederint, historia nos instruit. Hinc Italus ille magnus, subditorum prærogativas semen zizaniorum ac lapidem scandali nuncupat. Quin tamen hodie, hisce fere opus non sit, experientia nos docet, cum Principes in dandis Reversalibus non adeò faciles reperiantur, quam cupidi in annullandis.

§. VI. Singulari etiam attentione perlegendæ sunt Reversales literæ, si de earum tenore judicium fieri debet, non enim probant de iis, quarum expresse mentio non est facta. Sic memini me legisse disputatum, de literis Reversalibus juratis, quas reus Magistratui dedit, in quibus promisit, quod non velit vindicare carcerem, & quæsitum esse, an circa relaxationem juramenti via juris contra judicem experiri possit? Et responsum, quod sic. add. *Ord. Carol.*

Crim. art. 20. §. Es soll auch keine Obrigkeit se. Gail. 1. obs. 22. n. 5. Felin in c. 11. n. 25. f. X. de Jurejur. Nec enim tum via juris relaxato præclusa est, & promissio intelligitur de vindicta privata, non quæ jure permittente fit. Schurf. Cent. 3. Conf. 87. Natte Conf. 42. n. 3.

§. VII. Quatenus etiam Reverfales literæ vasallorum, quas Dominis dant, & in quibus fatentur, quod hanc rem, à Titio Domino, in feudum habeant, & quæ alia, conficiantur, supra ostendimus latius; videamus quid circa renovationem illarum locum habeat. Et quemadmodum, quoties Dominus vel vasallus mutatur, renovatio Investituræ est petenda, quæ proprie non est nova, sed veteris salutem confirmatio. Ita etiam semper literarum Reverfaliùm renovatio fieri solet, cum ubi eadem est ratio, eadem etiam esse debeat Juris dispositio. Ratio autem hujus renovationis est, ut scilicet mutato quidem vasallo appareat, quod etiam hic vasallus qui succedit, à Domino rem in feudum, & tanquam beneficium recognoscat; mutato verò Domino appareat, quod etiam Dominus, qui succedit, à vasallo agnoscat, atque ut reverentiâ debita initio delati feudi, à Successore vasallo exhibeatur Domino. Rosenth. *de feud. c. 6. concl. 29. Illustr. & Magnif. Dni. Struy. S. J. F. c. 10. aph. 1. n. 2.*

§. VIII. Diximus, mentem literarum Reverfaliùm, oborta controversia inprimis inspiciendam esse; Etsi enim illæ verbis perspicuis, imò negotio etiam convenientibus sint confectæ, tamen oriri potest facillime dubium, quod vel decidendum est ex tenore primarum literarum, si quædam jam adsunt, quoniam illæ, basis ac fundamentum reliquarum censentur, ad quas recurrendum est, ubi posteriores obscuritatis quid in se continent, quod de Investiturâ dicit Bartol. quem laudat Besold. *1. Conf. 3. c. 4. tit. 4. n. 18. add. Conf. Tubing. de anno 1628. quod inseruit Thef. Pract. sub*

sub verb. Ehen. Add. Carpz. p. 2. c. 45. d. 32. in fin. Primæ autem si deficiunt, sequentes sunt adhibendæ, his verò etiam non præsentibus, faciendæ est interpretatio ex communi observantia, pro negotii, super qua confectæ qualitate, loci in primis ubi confectæ. Menoch. v. 1. Conf. 104. n. 22. & Conf. 400. n. 21. V. 4. Sin autem nec de hac vere constet, tum verba dubia, ut in aliis inscriptionibus interpretanda sunt contra scribentem, quippe qui apertius scribere potuisset. add. Menoch. L. 3. Presumpt. 92. & Conf. 148. n. 38. V. 2.

CAPUT V.

De Effectu Literarum Reversalium.

SUMMARIÆ.

- I. Literarum Reversalium Effectus consistit precipue in rei probatione.
- II. Quidam ejusmodi literæ apud alios extantes repertæ, probent.
- III. Queritur, an Princeps Reversalibus suis subditis datis obligetur?
- IV. An Princeps Successor literas Reversales ab Antecessoribus datas, ejusque promissiones adimplere teneatur. V. Objectio. Responsio. VI. Quando Princeps, pro consuetudine, in solemnibus inaugurationibus vel natalitiis suis, criminum indulgentiam alicui Status Ministro concessit, datis Reversalibus, de omnimoda libertate, postmodum autem penitentia ductus, successori suo per testamentum, vel etiam viva voce moribundus de jure in mandatis dare possit, ut post ejus mortem dictum reum ad supplicium ducat, an successor illud adimplere cogatur? VII. Literæ Reversales sunt quasi protestationes. VIII. Literæ Reversales non minus feudum probant, quàm Investitura. IX. Q. An controversæ invicem, sibi has literas edere teneantur? X. Si forte contingat, ut literas hæc accipiens eas perdat, potest renovatio earum peti.

§. I.

Absoluta, forma & modo conficiendi, hæc literas Reversales, non incongruum erit, in harum Autoritatem & Effectus insigniores, quas producunt, inquirere.

rere. Consistit autem præcipua earum autoritas ac effectus in rei, de qua factæ sunt, probatione. *l. 15. C. de feud. Instrum.* Quod enim per eas probatur, tanquam per Instrumentum, præsumitur esse verum, *l. 14. f. C. de contrab. stipulat. C. I. A. pr. §. 16. de fid. Instrum.* Et ideo adhibetur Scriptura, quæ perpetuò loqui videtur. *Rittershus. ad Nov. p. II. c. 24. §. 2.* Quando autem illæ contra ipsum scribentem producuntur, tunc illis ut aliis literis plena fides habetur. *l. Publ. 26. ff. de depositi c. 2. X. de testibus & ibi Dd.*

§. II. Quod si quis literas Reversales à se quidem scriptas, apud alios tamen extantes producere velit, quas tamen alter agnoscere nolit, tunc regulariter nihil probant. *l. exemplo C. de probat.* Indagabit tamen, an ipse forte literas vel aliud documentum producere possit, in quo alter se acceptasse confiteatur, tunc probant. *l. 6. & ibi Dd. ff. de Scto Macedon. egregiè Dan. Moller. lib. 4. Semestr. c. 44. num. 2. Menoch. 3. Præsumt. 65.* vel etiam hæc literæ jam altera parte judicialiter allegatæ fuerint, plurimum siquidem momenti hoc habere potest, de quibus vid. *Ruland. de Commissar. L. 5. c. 14. §. 8. & 13. seqq.*

§. III. Notabilis nunc circa effectum harum literarum sese examinanda sistit quæstio, *An sc. Princeps Reversalibus suis subditis datis, obligetur?* Quam multi forte negabunt Machiavelli inprimis asseclæ, qui utile clamitant, & honestum spernunt, omnia secundum rationem Status falsam metiendò. Verum enim vero, optimè & prudentissimè tradit Joh. Baptista Hispan. Scriptor doctissimus: Nunquam ego consulerem Principi, ut à fide data, vel contracta, aliquavoliter deflectat, quia cum nullum sit pretiosius Principis pignus, quam ejus verbum & fides, quæ non observando, vilescit, ut nullus ex subditis de Principe confidat. Et alius Italus nomine Tub. Albergat. *dell. Rep. Reg. L. 2. c. 22.* Chè la perfidia ed impietà, anche nelle stato Tirannico non sia con-

convenevole, e che anche nelle Republiche cattive, sia necessaria L' honestà. Et sane ad eas servandas Princeps fortissimo jure tenetur. *arg. c. 1. ubi Dd. X. de probat. Zas. in l. 2. §. eodem temp. 10. ff. de Orig. jur. ac Conf. 10. n. 5. Borcholt. Consil. 7. in pr.* Nec illi, à contractu, cum subdito celebrato, ne quidem de plenitudine potestatis, resilire licebit. *Mynsing. Resp. 24. num. 19. Gail. 2. observ. 55. num. 5. & 6. Consil. Argent. V. 2. Consil. 47. n. 22. & Carol. Scribanius in Polit. Christian. L. 2. c. 15. fol. 595. scribit: Quod Superioris in Subditum verba purpurata mendacia esse non debeant. Add. Magnif. DN. Struv. S. I. C. Ex. 2. tb. 10. in fin.*

§. IV. Altera, non minus difficilis quæstio est, *an Princeps successor, literas Reversales ab Antecessoribus datas ratas habere ejusque promissiones adimplere teneatur?* Quod multi negant. Verum, cum nec argumenta rationesque quas pro sententiæ suæ robore illi adducunt, adeo firmis nitantur tibiis, si ad acrioris judicii lancem expendantur, ideò affirmativam amplector sententiam, ex eo, ne fides publica labefactetur. Quod si enim cupiat Princeps, mandata & promissiones suas, à Successoribus observari, conveniens est, ut Prædecessorum literis & conventionibus venerationem & observantiam præstet ipse. Hoc non observans, causam dissolvendi Successoribus præbet, etiam ea, quæ olim à se gesta fuerunt; In eodem enim statu, quo accepit, eas relinquere debet. *Herm. Hermes Fascic. Jur. pub. c. 40. Bald. Conf. 326. V. 1. Roland. à Valle Consil. 100. num. 139. V. 4. Tiber. Decian. V. 1. Conf. 25. n. 24. Baro Enenckel. de Privileg. L. 3. c. 10. n. 25. & 36. Cravetta Conf. 404. per tot.* Cui accedit, quod in contractibus Princeps Jure privatorum utatur, jam verò notissimum, Successorem privatorum non posse contravenire promissionibus Antecessoris. Imò si Princeps pro lubitu Prædecessorum promissiones labefactare possit, quis, quæso, reperiretur, qui cum Principe amplius con-

I

trahe-

traheret. *Illustr. Struv. S. 7. F. c. 14. apb. 29. c. 5.* Neque hic quidquam conferre potest plenitudo potestatis, quam habet; qua enim, si in contrariam mentem abuti velit, tempestatem, non potestatem exercere diceretur. *Cravetta Conf. 25. n. 5.* Objiciunt Aulico-Politici, quod Majestas Principis inde diminuatur, sed profecto talis voluntaria submissio, opinioni & existimationi Principis nihil quicquam derogat, sed illa potius augetur, cum de Principe quem diligit, semper optimè sentiat populus, diligit autem plerumque eum, quem iisdem secum Legibus vivere, quemque exemplo magis ad imitandum & lenitate, quam imperio & coactione, sibi præesse videt. *vid. DN. Ziegl. tr. de Jur. Majest. p. 10.* Sic occurrunt, quæ Principis potestatem arctiorem faciunt, non tamen simul minorem.

§. V. Opponunt etiam, quod Princeps legibus sit solutus. *l. 31. ff. de LL. quibus respondeo*, quod etli sit, gaudet tamen legibus vivere, & intelligenda est regula de vi legum coactiva non verò directiva ita ut secundum illam, Principem solum dicam, non verò secundum hanc. *Id. Ziegl. l. cit. p. 18.* Princeps enim non poterit id sine violatione legis naturæ, quod toti communitati æquum & justum esse judicaverit, intermittere aut negligere. Quapropter Anton. Merenda, Principes observare leges, non quia leges sunt, sed quia ars civilis & prudentia dicunt, secundum Leges hujusmodi agi debere. *DN. Struv. S. 7. C. tit. de LL. 1b. 8.* Quando autem Principem vi legis directiva, non esse solum diximus, id ad res indifferentes, quæ solennitates aliquas in actionibus civium observandis concernunt, non est trahendum, his enim Ipse legislator non obligatur *add. l. 1. §. fin. ff. de Offic. Proc. vs. Cas. l. 26. ff. de donat. int. vir. & uxor l. 56. de legatis, l. 24. C. de donat. Ziegl. auct. tr. lib. 1. c. 1. §. 38.* Quod si tamen promissio talis in præjudicium vergeret certissimum Reipublicæ, limitanda erit nostra assertio, illibata enim stare debet

debet salus publica, quia major habenda est ratio totius Reipublicæ, quàm quorundam privatorum.

§. VI. Non dissimilis est & illa quæstio: *Quando Princeps pro consuetudine, in solennibus inaugurationibus vel nativitatibus suis, criminum indulgentiam alicui St. atus Ministro concesserit, datis Reverfalibus de omnimoda libertate, postmodum autem pœnitentia ductus Successori suo per testamentum, vel etiam viva voce moribundus, de jure in mandatis dare possit, ut post ejus mortem dictum reum ad supplicium ducat, an Successor illud adimplere cogatur?* Sanè negativa æquissimo nititur fundamento. Princeps enim suam gratiam largiendo reo criminis impunitatem dedit; Jam autem aggratiatus à Principe æquiparatur absoluto per sententiam, arg. l. 30. C. de sent. pass. & restit. Bald. Lib. 4. Conf. 204. Nec Successor mandatum commissum de Jure adimplere potest, quoniam ea, quæ legitimis mediis sopita & finita sunt, ac ex quo pacti jam Jus quaesitum est, ne Imperiali rescripto quidem resuscitari oportet, arg. l. 16. C. de Transact. Pet. Paul. Parif. Lib. 4. Conf. 1. n. 61. Grammat. Decif. 205. n. 19. Nec locum habet pœnitentia, ubiquis Jus suum remisit. per l. 41. ff. de Minor. D. Henr. Balth. Rhoth. Dissert. de Pœnitent. c. 7. reg. 5. & 6.

§. VII. Quemadmodum etiam aliàs protestatio interveniens actui, conservare Jus protestantis solet, per l. 4. §. 1. ff. quib. mod. pign. vel hyp. sol. l. 14. §. 8. ff. de Relig. & sumt. fun. Carpz. p. 2. c. 28. d. 10. Ita etiam literæ Reverfales sunt quasi protestationes sive cautiones, ne gratiosa concessio postea transeat in debitum, vel alio modo illa utatur, quemadmodum factum esse legimus alicubi, cum venatio precaria sit concessa, sub literis Reverfalibus, graciosus ille venator, intra terminos Juris haud substitit, sed sylvam succis lignis cingere, & bannum in ea ferinum constituere voluit, cum tamen hæc duo *Jagen und Hagen* valde sint diversa adeoque non confundenda. Knipschild. de Civit. Imperial.

L. 2. c. 7. n. 55. add. Noë Meurer. tr. vom Jagt- und Forst-Recht. tit. ob der zu jagen auch zu hagen habe.

§. VIII. Commemoravimus quoque à parte vasalli, sæpius intervenire literas Reversales, quæ si rectè confectæ, non est dubitandum, quin feudum probent, non secus ac Investitura, de qua hoc ipsum testatur Colleg. Bononiense in causa Finariensi *n. 23. Modest. Pistor. V. 2. Conf. 37. n. 39.* Et tam de Instrumento Investituræ, quam Reversalibus loquens Rosenth. *c. 6. de feud. concl. 67. n. 1. 2. Klock. Conf. 7. §. 140. & 141.* Utcunque enim sigillum & scriptum privatum foret, tamen cum contra sigillantes & scribentes horumque heredes producatur, quin plenam fidem faciat, non minus quàm si publica forent, hæsitandum non est, *l. publica 26. §. fin. ff. Depositi.* Flamin. de Rubeis *15. Conf. 67. n. 48.* qui ex Jafone neminem de eo unquam dubitasse ait. Hæ autem literæ nihil probant de rebus, in iis non comprehensis, strictè enim illæ sùnt interpretandæ. Wesenb. *Conf. 60. n. 11. conf. Rosenth. c. 12. conclus. 15. n. 54. fin. Carpz. p. 2. c. 40. d. 30.*

§. IX. Insignis quoque harum literarum effectus est, quando, ut consuetudine ferè totius Germaniæ receptum, illæ ad acta publica deponuntur, ita ut casu postea controverso eveniente, quid antea observatum fuerit, vel etiam quid actum sit, probari queat. Exempla vid. ap. Carpzov. *p. 3. c. 28. d. 10. Q. an invicem sibi has literas edere teneantur?* Quod affirmandum, præsertim, si contra tertium quis uti, vel ut jura rei scire ac tueri possit. per *l. 48. & quæ ibi Dd. ff. de act. emti.* præsertim verò id facere tenetur vasallus Domino, & Dominus vasallo, si ejus intersit. Rosenth. *c. 8. concl. 33.* quod si editionem detrectet, juramento, quod eas non habeat, nec dolo habere desierit, sese purgare debet. Idque hac ratione, quod hujusmodi instrumenta utriusque gratia facta, rem quasi communem concernant.

nant. Borcholt. *de feud c. 8. n. 133. §. 117. Coler. Process. Exec. p. 1. c. 9. n. 69.* Dubia resolvit Rosenth. *c. 8. concl. 33. n. 7. seqq.*

§. X. Quod si forte contingat, ut literas hasce accipiens eas perdat, potest renovationem earum petere, vel etiam confirmationem, quæ nihil novi dare potest. Matth. Coler. *V. 1. Conf. 30. num. 170.* Si verò renovationem earum non petat, per longum tempus, vel quod sit impeditus, vel quod crediderit semel datas sufficere, vigorem suum nihilominus retinent, nec possunt à Successore rejici, ac si essent antiqua instrumenta, cum potius illa magis probent, utpote quæ semper loqui & clamare dicuntur. add. Myler. *ab Ebreub. c. 8. §. 10. seqq.*

CAPUT VI. & ULTIMUM.

De Contrariis Literarum Reversalium.

SUMMARIÆ.

- I. *Opponuntur literis Reversalibus quadam, vel ratione veritatis. II. Vel ratione solennitatis. III. Infirmitas literas nimis abbreviaturæ. IV. Revocantur tempore elapso. V. Mutuo dissensu dissolvuntur pacta literis Reversalibus conventa. Conclusio.*

§. I.

Quandoquidem pœne adhuc naufraga navi altum tenemus, procul tamen abhinc lætabundi jam portum contemplamur; ostendimus literarum Reversalium varias autoritates atque effectus, sequitur antequam dilaceratis velis eum subeamus, ut earum contraria, tribus tamen, uti loquuntur, verbis inspiciamus. Quod si enim contrariorum, juxta se positorum, major est e-

I 3

viden-

videntia, operæ pretium utriusque erit de iis agere. Opponuntur autem illis quædam, vel ratione veritatis, vel ratione solennitatis. *Veritatis*, v. g. si illæ falsæ arguantur, quod singula non retulerit, imò quod captiosè sint conceptæ, vel quod caput rerum tradendarum omissum, & omnia confusim in iis contineantur. add. *Mev. p. 1. Decis. 120. n. 3. § 4.*

§. II. *Ratione solennitatis*, si dicatur aliquid ex solennibus esse omissum, v. g. nomen dantis, it. subscriptio, quæ fidem literarum maximè dubiam reddunt, uti supra in delineanda forma demonstravimus, præsertim verò iis repugnat Rasura vel Cancellatio, si fortè contingant circa annum, diem vel tempus concessionis, & reliqua literarum substantialia conf. *Menoch. 5. Præf. 20. num. 10.* Quod si tamen forte aliquid radendum erit, cautela est, ad servandam Reverfalium fidem, ut in subscriptione ejus mentio fiat.

§. III. Infirmant quoque literarum harum probationem nimix abbreviaturæ & ciphra, præsertim in illis locis ubi de quantitate concessionis, sive quousque durare debeat, mentio fit. Maximè verò etiam suspicionem gignit, quando in additionibus harum literarum diversum atramentum reperitur, hæc enim calami & atramenti mutatio aufert Scripturæ paritatem. *Nov. 73. proæ. Bornit. de Instrum. p. 2. Lib. 2. c. 25.* add. *Menoch. de A. I. 2. Lib. 2. cas. 183. n. 67.*

§. IV. Hæc de contrariis literarum secundum formam externam; nunc paucissimis notanda ipsa earum revocatio, vel, quod tempus destinatum sit præterlapsum, Dominusque ipse re sua egeat, tunc enim redduntur literæ, vel, ut quamplurimum fieri solet, dilacerantur vel, quod causa illa, super qua confectæ, cesset. v. g. si quis dedisset ratione precariæ venationis à Principe sibi soli concessæ literas Reverfales, eo mortuo cessat ratio literarum, E. non possunt non cessare etiam literæ ipsæ, quia cessante causa, venatione, cessat effectus.

§. V.

§. V. Potest etiam evenire casus, ut inter partes contrahentes oriatur rixa, ut ita de sublacione literarum conveniant, quin enim mutuo consensu pacta dissolvere valeant, nullum est dubium. Plura persequi ipse modus Disputationis prohibet. Et sic tandem positis remis, contractis velis, portum intravimus, tenuemque hanc de Jure literarum Reverfalium, pro ingenii tenuitate, elaborationem exhibuimus, ita tamen, ut non deduxerimus, quæ forte ex materiæ gravitate adhuc deducenda fuerint, excrecente jam sub manibus labore. Quoniam autem in nullo penitus errare, divinitatis magis sit, quàm humanitatis, juxta Imperatorem *de confirm. ff. §. 14.* & homines nos esse, ideoque humani a nobis nihil alienum, jam sua ætate Chremes apud Terent. perspexerit, facile patimur, ut quilibet hisce nostris, qui occurrent erroribus: *allinat atrum, transverso calamo signum.* Horat. *art. poet.* Quomodo enim in hac mundi fæce ipsi sine fece esse possumus, tam profunde immergi? quæ tamdiu adhærebit, donec defuncti laboribus ÆTERNITATIS CANDIDATI cœlestem bonæ spei portum subeamus.

Interim Perfecto & Triuni DEO sit Laus, Honor
& Gloria in Seculorum Secula.

COROLLARIA.

I. Princeps in irrogatione pœnarum dispensare, & ex plenitudine potestatis, pœnam mortis in aliam commutare aliquando potest.

II. Literati, Doctores, Professores, Advocati Ordinarii, possunt Opifices, puta Viatores, Fabros & alios, strepitu quodam suam artem exercentes. si juxta literatorum domus ades emant, Judicis officio repellere.

III.

III. In Statu quoque Innocentia Status fuisset
politicus.

IV. Vasallus in acie cum Domino constitutus, non
tenetur salutem Domini propria præferre.

V. Judæi certis sub conditionibus in Rep. Christiana
tolerari possunt.

VI. Perfectus Fictus non est, qui pacis tantum jura
novit, remota spectaque belli lege. Nec

VII. Ille Fictus dici potest, qui Jus publ. non intel-
ligit, quod ipsum etiam à Practico, quem vocant, re-
quiritur. Nec

VIII. Qui neglecto Jure divino, secundum LL. hu-
manas solum judicat.

IX. Mandans ut percutiat, expressè autem probi-
bens, ne interficiat, homicidii pœna non videtur teneri.

X. Donatio non est Juris gentium, sed Juris civilis.

XI. Donatio à minore sine Curatoris consensu facta,
etiãsi jurata fuerit, non valet.

XII. Num Studiosi, qui contra juramentum Acade-
micum faciunt, non protinus, sed tunc demum perjuri
censendi sint, quando pœnam non subeunt, quam in ca-
sum obedientiæ non præstitæ, se patienter sustinere velle
promiserunt?

ULB Halle
005 132 428

3

W17
W18

B.I.G.

Farbkarte #13

C. D.

1691,26^b

21

DE

L I T E R I S
V E R S A L I B U S

vulgò

von *Reversen*/

P R Æ S I D E

R O M Ü L L E R O J C T O

CONSIL. SAXON. ET ANTECESSORE,

A U D I T O R I O J C T O R U M

D. S E P T E M B R. c l o D C X C I.

DISPUTABIT

M I C H A E L *Senferheld*/

H A L L A S V E V U S.

N Æ, T Y P I S P A U L I E H R I C H I I, 1720.

